

Bruselj, 13. november 2025
(OR. en)

15387/25

AG 180
POLGEN 200
FREMP 331
JAI 1675
DISINFO 99
HYBRID 146
AUDIO 110
EDUC 444
JEUN 235
CULT 127
COMPET 1160

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 12. november 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Zadeva: SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ
Evropski ščit za demokracijo: spodbujanje
močnejših in odpornejših demokracij

Delegacije prejmejo priloženi dokument JOIN(2025) 791 final.

Priloga: JOIN(2025) 791 final

EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 12.11.2025
JOIN(2025) 791 final

**SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Evropski ščit za demokracijo: spodbujanje močnejših in odpornejših demokracij

„Le če pokažemo, da demokracija deluje v korist ljudi in da prinaša rezultate, lahko gradimo močnejšo Unijo. Evropa lahko uspeva samo, če uspeva demokracija.“

Predsednica Ursula von der Leyen, nagrada Karla Velikega

1. Uvod

Demokracija je temelj Evropske unije ter je ključna za vzpostavitev **miru, varnosti, gospodarske blaginje, konkurenčnosti in socialne kohezije**. Temelji demokracije so svobodni ljudje, svobodne in poštene volitve, svobodni mediji ter močne demokratične institucije in procesi. Demokracija ni le sistem upravljanja, temveč je tudi naš način življenja – zagotavlja naše pravice in svoboščine, varuje enakost pred zakonom, spodbuja odprte in pravične družbe ter zagotavlja, da tisti, ki so na oblasti, odgovarjajo za svoja dejanja. Za državljane EU so demokracija, človekove pravice in pravna država glavna prednost EU¹.

Naše demokracije so v času vse večjih geopolitičnih spopadov, mednarodnih in regionalnih konfliktov ter tehnoloških motenj izpostavljene notranjim in zunanjim pritiskom. Avtoritarni režimi demokracije vidijo kot grožnjo in uporabljajo vse bolj agresivne taktike, da bi jih oslabili, pri čemer se zanašajo tudi na državne ali nedržavne posrednike. Medtem ko je bistvo demokracije povezovanje različnih glasov v družbi in iskanje skupnih rešitev, si avtoritarni režimi prizadevajo ustvarjati ali poglobljati razkole, instrumentalizirati konflikte, diskreditirati demokratične akterje, zlasti svobodne medije in civilno družbo, ter spodkopavati svobodne in poštene volitve. Njihov cilj je omajati zaupanje državljanov v demokratične institucije in zmožnost demokracije, da izpolnjuje pričakovanja ljudi.

To je pereča težava za EU, njeno sosedstvo in demokracije po svetu. Podpora državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam za članstvo v EU pri njihovih prizadevanjih za krepitev in utrditev demokracije je bistvena. Nekatero od njih so tarča intenzivnih poskusov destabilizacije in vmešavanja. Rusija poleg brutalne vojne agresije proti Ukrajini stopnjuje tudi hibridne napade in proti Evropi vodi bitko za vpliv. Uporabljene taktike segajo globoko v strukturo naših družb, kar bi lahko imelo dolgotrajne posledice. S širjenjem zavajajočih diskurzov, ki včasih vključujejo manipulacijo in izkrivljanje zgodovinskih dejstev, se poskuša spodkopati zaupanje v demokratične sisteme.

Te grožnje niso osamljene, temveč se napajajo tudi iz drugih pomembnih izzivov, s katerimi se danes sooča demokracija, in jih krepijo. Mednje spadajo vse večji ekstremizem in polarizacija, upadanje zaupanja in udejstvovanja, grožnje integriteti volitev ter pluralnosti javne razprave in svobodi govora ter poslabšanje okolja, v katerem delujejo novinarji in civilna družba². Ti izzivi se pojavljajo v času temeljite digitalne preobrazbe naših družb, ki je preoblikovala način javne razprave, pretoka informacij in udejstvovanja državljanov v javni sferi. To je prineslo pomembne nove priložnosti za ljudi, da prosto dostopajo do informacij,

¹ Glede na raziskavo Flash Eurobarometer 550 „Izzivi in prednostne naloge v EU“ iz julija 2024 je bila prva glavna prednost EU, ki so jo navedli Evropejci, spoštovanje demokracije, človekovih pravic in pravne države (38 %).

² Poročilo o strateškem predvidevanju za leto 2025 Odpornost 2.0: okrepitev EU za uspešen razvoj v času pretresov in negotovosti (COM/2025/484 final), in dokument *Rethinking societal resilience in a time of polycrisis* (Ponovni razmislek o družbeni odpornosti v času večplastne krize), <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142772>.

izražajo svoje mnenje ter sodelujejo v javnem življenju in demokratični razpravi. Vendar je tudi razkrilo in ustvarilo nove ranljivosti. Mnenje javnosti vse bolj oblikujejo viri, prilagojeni uporabniku, ki temeljijo na algoritmih, kar omejuje skupni prostor za demokratično razpravo. Platforme družbenih medijev vplivajo tudi na vzdržnost prihodkovnih modelov medijev. Razvoj umetne inteligence lahko močno vpliva tudi na demokratični prostor, vključno z volilnimi procesi.

Da bi zaščitili demokracijo ter okrepili demokratično odpornost državljanov, družb in institucij, so nujna skupna prizadevanja, ki temeljijo na vsevladnem in vsedruženem pristopu. To je potrebno ne le za ohranitev vrednot EU, temveč tudi za zagotavljanje varnosti Evrope ter zaščito njene neodvisnosti, svobode in blaginje. Institucije EU, države članice, države kandidatke in potencialne kandidatke za članstvo v EU, civilna družba in zasebni sektor – vsaka od teh skupin in akterjev ima pri tem ključno vlogo, ki jo usmerjajo naše skupne vrednote. V središču vseh teh prizadevanj morajo biti naši državljani in državljanke ter njihove svoboščine.

2. Evropski ščit za demokracijo

Ozaveščenost o skupnih izzivih, s katerimi se soočajo demokracije v EU in po svetu, se povečuje, pri čemer se že sprejemajo ukrepi na vseh ravneh. Države članice so vzpostavile nove organe in nove zmogljivosti za krepitev nacionalne demokratične odpornosti. Politični akterji ter široka skupnost aktivnih državljanov in skupin so vodili pozive k ukrepanju in prispevajo k odzivu.

EU je vzpostavila zanesljiv politični in pravni okvir, ki temelji na akcijskem načrtu za evropsko demokracijo iz leta 2020³ in svežnju za obrambo demokracije iz leta 2023⁴, da bi pomagala usklajevati, mobilizirati, dopolnjevati in krepiti ta skupna prizadevanja.

Na podlagi tega okvira Komisija ter visoka predstavnica za zunanje zadeve in varnostno politiko z evropskim ščitom za demokracijo predstavljata sklop novih ukrepov na treh prednostnih področjih, namenjenih izgradnji trdnih in odpornih demokracij s:

- **krepitev situacijskega zavedanja in podporne zmogljivosti odzivanja za zaščito celovitosti informacijskega prostora,**
- **krepitev demokratičnih institucij, svobodnih in poštenih volitev ter svobodnih in neodvisnih medijev ter**
- **povečanjem družbene odpornosti in državljskega udejstvovanja.**

Za podporo boljšemu sodelovanju in usklajevanju pri obravnavanju več vidikov na teh prednostnih področjih bo **evropski center za demokratično odpornost** (v nadaljnjem besedilu: Center) združil strokovno znanje in zmogljivosti v državah članicah, državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah za članstvo v EU ter institucijah, organih, uradih in agencijah EU, vključno z Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), kot je ustrezno.

³ Evropska komisija, Sporočilo o akcijskem načrtu za evropsko demokracijo (COM(2020) 790 final).

⁴ Evropska komisija, Sporočilo o obrambi demokracije (COM(2023) 630 final). Komisija je v okviru tega svežnja predlagala direktivo o zastopanju interesov, ki se izvaja v imenu tretjih držav, o kateri trenutno razpravljata sozakonodajalca.

Center bo spodbujal **izmenjavo informacij** ter **podpiral operativno sodelovanje in gradnjo zmogljivosti**, da bi se lahko zoperstavili razvijajočim se skupnim grožnjam, zlasti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter dezinformacijam. Njegov cilj bo izboljšati situacijsko zavedanje ter zmogljivost za predvidevanje in odkrivanje groženj, razviti zanesljiv in usklajen sistem zgodnjega opozarjanja ter podpirati zmogljivosti za hitro odzivanje. Center bo podpiral tudi ozaveščanje z namenom priprave in opolnomočenja družb in institucij, da bodo postale odpornejše na manipuliranje z informacijami in dezinformacije. Njegovo delo bo prispevalo k utrditvi vsedružbenega pristopa EU za izboljšanje pripravljenosti, povečanje ozaveščenosti in krepitev demokratične odpornosti.

Evropski ščit za demokracijo bo prispeval h krepitvi naših demokracij in opolnomočenju evropskih prebivalcev in prebivalk, da bodo lahko uveljavljali svoje pravice, svobodno oblikovali in izražali svoja mnenja ter dejavno in varno delovali in sodelovali v demokratičnem življenju Unije. Z dejavnostmi iz evropskega ščita za demokracijo se bodo okrepile demokratične institucije, zaščitila integriteta volitev ter podpirali svoboda in pluralnost medijev, tako da bodo naše demokracije ostale trdne, odprte in pluralistične ter bodo temeljile na zaupanju državljanov. Ščit za demokracijo se bo izvajal v sinergiji z agendo EU na področju varnosti, obrambe in pripravljenosti⁵ ter bo v širšem smislu usklajen z zunanjim delovanjem EU.

2.1 Novi evropski center za demokratično odpornost: izboljšanje situacijskega zavedanja in krepitev družbene odpornosti

Za razvoj demokratične odpornosti so potrebna okrepljena prizadevanja na vseh ravneh upravljanja, med institucijami EU, državami članicami in v družbi kot celoti. Ta usklajena prizadevanja se morajo **osredotočiti na izboljšanje situacijskega zavedanja ter skupne zmogljivosti za predvidevanje groženj, njihovo odkrivanje in odzivanje nanje** ter na **razvoj demokratične odpornosti**. Za reševanje teh izzivov je bilo opravljenega že veliko dela, pri čemer so bili na nacionalni in evropski ravni⁶ razviti orodja in strukture, ki so prinesli nekatere pomembne rezultate.

Vendar številne od teh struktur obravnavajo le specifična področja in skupnosti, uporabljajo različne metodologije in pogosto ponujajo omejeno zmogljivost odzivanja ter imajo omejene povezave z delom pristojnih organov na nacionalni ravni in ravni EU. Bistveno je, da se ta prizadevanja združijo: spodbujati je treba močnejše povezave, da bi okrepili situacijsko

⁵ Evropska komisija (2025): Skupna bela knjiga o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost 2030 (JOIN(2025) 120 final); evropska strategija za unijo pripravljenosti (JOIN(2025) 130 final); ProtectEU: evropska strategija notranje varnosti (COM(2025) 148 final).

⁶ Na ravni EU in nacionalni ravni že obstaja več okvirov, struktur in orodij za obravnavanje tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformacij ter, splošneje, za razvoj družbene odpornosti. Na ravni EU to med drugim vključuje sistem hitrega obveščanja EU (RAS), ki ga upravlja ESZD, notranjo mrežo Komisije za boj proti dezinformacijam, EUvsDisinfo, evropsko opazovalnico digitalnih medijev (EDMO), volilne okrogle mize v okviru akta o digitalnih storitvah in dejavnosti v okviru evropske mreže za volilno sodelovanje (ECNE). Namenske strukture obstajajo tudi na nacionalni ravni, na primer Viginum v Franciji in švedska agencija za psihološko obrambo, ali pa vsedružbeni pristop k demokratični odpornosti, ki ga je uvedla Finska.

zavedanje in izboljšali skupno zmogljivost EU za spremljanje manipuliranja z informacijami in dezinformacijskih kampanj ter njihovo odkrivanje in predvidevanje⁷.

Da bi Komisija izpolnila te potrebe, bo ustanovila **evropski center za demokratično odpornost**. Center bo zagotavljal okvir za krepitev usklajevanja in izmenjave informacij med institucijami, organi, uradi in agencijami EU ter državami članicami, podpiral pa bo tudi operativno sodelovanje in razvoj zmogljivosti. To bo olajšalo bolj celosten in učinkovit pristop k izboljšanju situacijskega zavedanja ter razvoju zanesljivega in usklajenega sistema zgodnjega opozarjanja, ki lahko podpira zmogljivost odzivanja. Delo Centra bo prispevalo tudi k ozaveščanju s ciljem povečanja pripravljenosti, opolnomočenja in večje odpornosti državljanov in državljanov, družbe in institucij.

Center bo deloval predvsem kot namensko vozlišče za izmenjavo informacij in operativno sodelovanje med institucijami EU in državami članicami. Povezal bo obstoječe mreže in strukture, ki delujejo na področju preprečevanja, odkrivanja in analize vzorcev groženj v informacijskem prostoru ter odzivanja nanje, in si prizadeval za razvoj skupnih pristopov, praks in metodologij ter za izmenjavo ustreznih podatkov in analiz. Podpiral bo usposabljanja in dejavnosti za razvoj zmogljivosti. Poleg tega bi lahko svetoval o skupnih orodjih za odzivanje, strategijah, standardnih operativnih postopkih, protokolih ali skupnih vajah. Center bo podprt s sistemom hitrega obveščanja, ki je uveljavljen mehanizem za izmenjavo informacij o tujem manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter dezinformacijah med institucijami EU in državami članicami, pri čemer bo z njim tudi tesno sodeloval.

Vzpostavljena bo **platforma deležnikov** za neodvisne neinstitucionalne deležnike, ki bo omogočala prispevke širokega nabora ustreznih deležnikov in skupnosti ter vključevanje teh prispevkov v delo centra. Združevala bo deležnike, kot so organizacije civilne družbe, možganski trusti, raziskovalci in akademski krogi, preverjevalci dejstev in ponudniki medijskih storitev. Ob polnem spoštovanju neodvisnosti vseh udeležencev bo spodbujala izmenjavo informacij, strokovnega znanja in nasvetov ter postopno gradila na obstoječih skupnostih deležnikov, kot je evropska opazovalnica digitalnih medijev (EDMO), in novih skupnostih, kot sta evropska mreža preverjevalcev dejstev in prihodnji skupni okvir za podporo raziskavam. Podpirala bo razširjanje raziskav in drugih rezultatov ter spodbujala izmenjavo med različnimi deležniki.

Center bo **v celoti spoštoval pristojnosti EU in nacionalne pristojnosti** ter neodvisnost obstoječih struktur na nacionalni ravni in ravni EU. **Razvijal** se bo **postopno**, in sicer na podlagi prostovoljnega sodelovanja držav članic in **njihovega prispevka ter potreb po podpori in sodelovanju**, da se zagotovita najboljša podpora nacionalnim organom ter skupna podpora na ravni EU. Na podlagi stalne podpore EU in sodelovanja z mednarodnimi partnerji⁸ bo odprt tudi za pridružene države kandidatke in potencialne kandidatke za članstvo v EU, da bi jih podpiral ter spodbujal vzajemno učenje. Predvideti bi bilo mogoče tudi sodelovanje s podobno mislečimi partnerji.

⁷ Kot je bilo pozvano tudi v sklepih predsedstva iz maja 2025 o krepitvi demokratične odpornosti – <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2025/05/27/presidency-conclusions-on-strengthening-eu-democratic-resilience/>.

⁸ G7, Nato, ZN, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi ali Svet Evrope.

Dejavnosti v okviru Centra bodo dopolnjevale druge ukrepe, predlagane za zaščito celovitosti informacijskega prostora, krepitev integritete volitev, spodbujanje svobode in pluralnosti medijev ter vzpostavitev splošne družbene odpornosti z opolnomočenjem in vključevanjem državljanov, in bodo v sinergiji z njimi.

2.2 Zaščita celovitosti informacijskega prostora

Krepitev celovitosti informacijskega prostora je bistvena, da se vsem v družbi omogočijo dostop do zanesljivih in verodostojnih informacij, uveljavljanje njihovih demokratičnih pravic ter smiselno sodelovanje z institucijami in skupnostmi. Preglednost, odgovornost in celovitost v informacijskem prostoru so ključne za zagotavljanje, da se sliši glas ljudi, da se jim omogoči, da postanejo aktivni državljani, ter da se vzpostavi in ohrani njihovo zaupanje v demokratične procese.

Tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje⁹ ter dezinformacijske kampanje so namenjene prav spodbujanju zaupanja javnosti v informacijski prostor in demokratične institucije, obenem pa poglobljajo družbene razkole¹⁰. Omogoča jih širjenje novih tehnik spletne manipulacije. Te vključujejo neavtentično uporabo družbenih medijev¹¹, lažne račune na družbenih medijih, spletišča, ki so zasnovana tako, da posnemajo uradne vire, umetno ojačevanje razdiralnih vsebin, uporabo sintetičnih vsebin, kot so globoki ponaredki, in druge vsebine, ustvarjene z umetno inteligenco. Njihovo širjenje pogosto temelji na neavtentičnem vedenju, kot so lažni računi, ojačevanje z umetno inteligenco in boti ter neavtentični odzivi. Tovrstne usklajene operacije, ki so pogosto del širših hibridnih kampanj, so vse bolj izpopolnjene in decentralizirane ter lahko vključujejo mreže, ki delujejo na več platformah in v več jurisdikcijah, pogosto pod krinko anonimnosti, zaradi česar jih je še posebno težko odkrivati, ugotavljati, od kod izvirajo, in jih učinkovito preprečevati.

EU je za reševanje teh vprašanj sprejela posebno zakonodajo. V **aktu o umetni inteligenci**¹² so določene obveznosti glede preglednosti za ponudnike in uvajalce nekaterih umetno-inteligenčnih sistemov, vključno z obveznostjo označevanja in omogočanja odkrivanja, kadar je bila vsebina umetno ustvarjena ali prirejena, ter obveznostjo označevanja globokih ponaredkov in nekaterih drugih objav o javnih zadevah, ustvarjenih z umetno inteligenco. **Akt**

⁹ Tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje sta vzorec vedenja, ki ogroža vrednote, postopke in politične procese ali bi lahko nanje negativno vplival. Tovrstna dejavnost je manipulativna ter se izvaja namerno in usklajeno. Tako dejavnost lahko izvajajo državni ali nedržavni akterji, vključno z njihovimi posredniki, na svojem ozemlju in zunaj njega.

¹⁰ Iz odgovorov na odprto javno posvetovanje, ki ga je Komisija izvedla za pripravo štita za demokracijo, je razvidno, da anketiranci neavtentično uporabo družbenih medijev ter tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje štejejo za eno najpomembnejših tveganj za demokracijo. Poleg tega je posebna raziskava Eurobarometer [sklic: posebna raziskava Eurobarometer 568] iz leta 2025 razkrila, da anketiranci menijo, da so tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter dezinformacije velik izziv za demokracijo, skupaj z vse večjim nezaupanjem v demokratične institucije in procese. Iz iste raziskave Eurobarometer je razvidno, da je več kot sedem od desetih Evropejcev zaskrbljenih, da odločitve volivcev temeljijo na dezinformacijah.

¹¹ Avtomatizirani programi programske opreme, ki so zasnovani za opravljanje ponavljajočih se nalog v omrežju in pogosto posnemajo dejanske uporabnike.

¹² Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (Akt o umetni inteligenci) (UL L, 2024/1689, 12.7.2024). Uporabljala se bo od 2. avgusta 2026.

o digitalnih storitvah¹³ prispeva tudi h krepitvi celovitosti informacijskega prostora, saj je z njim urejena odgovornost ter ponudnikom zelo velikih spletnih platform in zelo velikih spletnih iskalnikov naložena obveznost, da zmanjšajo sistemska tveganja za družbo in demokracijo, ki izhajajo iz njihovih storitev, ob polnem spoštovanju svobode izražanja uporabnikov. Izboljšuje algoritemsko preglednost, saj uporabnikom omogoča nadzor nad tem, kako priporočilni sistemi vplivajo na vsebino, ki jo vidijo na spletu, raziskovalcem pa dostop do podatkov platform. Poleg tega so z njim Komisiji podeljena pooblastila, da ob podpori Evropskega centra za algoritemsko preglednost (ECAT) natančno pregleduje zasnovo algoritemskih sistemov. Izvajanje in izvrševanje te zakonodaje sta ključni prednostni nalogi, pri čemer poteka tudi več postopkov v zvezi z nekaterimi ponudniki zelo velikih spletnih platform za ocenjevanje in obvladovanje sistemskih tveganj za državljansko razpravo in volilne procese. Splošneje bo Komisija še naprej spremljala in izvrševala obveznosti iz akta o digitalnih storitvah ter sodelovala z deležniki, da bi zagotovila spoštovanje teh obveznosti¹⁴.

Da bi Komisija preprečila in obravnavala večje incidente in vmešavanja v informacijsko okolje, bo skupaj z Evropskim odborom za digitalne storitve pripravila **protokol na podlagi akta o digitalnih storitvah za ravnanje v primeru incidentov in krize**¹⁵. To bo olajšalo usklajevanje med ustreznimi organi ter zagotovilo hiter odziv na obsežne in potencialno nadnacionalne informacijske operacije. Ta protokol, pri oblikovanju katerega bodo upoštevani tudi drugi vzpostavljeni krizni mehanizmi, zlasti načrt za kibernetško varnost¹⁶, se bo uporabljal skupaj s temi kriznimi mehanizmi, da se zagotovita usklajenost in skladnost ukrepov ob upoštevanju ustrezne zakonodaje EU¹⁷. Izmenjave med temi mehanizmi lahko podpirata evropski center za demokratično odpornost in njegova platforma deležnikov.

Kodeks ravnanja glede dezinformacij, ki ga podpira skupna projektna skupina, zagotavlja trden sklop zavez in podrobnih ukrepov, ki skupaj prispevajo k zmanjševanju tveganj, povezanih z dezinformacijami, hkrati pa v celoti podpirajo svobodo izražanja, na primer z izboljšanimi orodji, ki uporabnikom omogočajo prepoznavanje, razumevanje in označevanje dezinformacij, raziskovalcem pa, da se opolnomočijo. Koristen je tudi za ponudnike zelo velikih spletnih platform in zelo velikih spletnih iskalnikov, ki spoštujejo zaveze iz tega kodeksa in jih izpolnjujejo, in sicer za ugotavljanje izpolnjevanja obveznosti v zvezi s **sistemskimi tveganji, povezanimi z dezinformacijami**¹⁸. Komisija bo ocenila raven zavezanosti posameznih podpisnikov kodeksa in njihovo izvajanje v praksi. Po potrebi bo z njimi organizirala regulativne dialoge na podlagi akta o digitalnih storitvah in se odločila o

¹³ Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev (UL L 277, 27.10.2022, str. 1).

¹⁴ V skladu s členom 91(2) akta o digitalnih storitvah Komisija do 17. novembra 2027 in nato vsakih pet let ovrednoti to uredbo ter o tem poroča Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru.

¹⁵ Člen 48 uredbe o aktu o digitalnih storitvah določa specifičen postopek za vzpostavitev takega protokola.

¹⁶ Delegirana uredba Komisije z dne 1. julija 2025 (C(2025) 4340 final) in člen 40 akta o digitalnih storitvah.

¹⁷ Kot so revidirana direktiva o varnosti omrežij in informacijskih sistemov, akt o kibernetški varnosti, akt o umetni inteligenci, uredba o političnem oglaševanju in uredba o obravnavanju razširjanja terorističnih spletnih vsebin.

¹⁸ Glej mnenje Komisije – Ocena kodeksa ravnanja glede dezinformacij (C(2025) 1008 final), <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/112679>.

drugih ustreznih nadaljnjih ukrepov. Tako bo na primer sodelovala s podpisniki, da bi okrepila njihova prizadevanja v zvezi s **preglednostjo priporočilnih sistemov** in **demonetizirala dezinformacije**¹⁹, med drugim z odpravo finančnih spodbud za dezinformacije prek prihodkov iz oglaševanja²⁰, ter razvila ustrezne kazalnike za merjenje prizadevanj platform v zvezi s tem²¹.

Komisija bo skupaj s podpisniki kodeksa preučila tudi morebitne nadaljnje ukrepe. Ti bi lahko vključevali načine za izboljšanje odkrivanja in **označevanja vsebin, ustvarjenih z umetno inteligenco, ali prirejenih vsebin**, ki krožijo v družbenih medijih²², ter **prostovoljna orodja za preverjanje uporabnikov**²³. Taki ukrepi bi dopolnjevali akt o umetni inteligenci in druga ustrezna pravila EU. **Evropske denarnice za digitalno identiteto**, ki bodo državljanom in prebivalcem EU na voljo do konca leta 2026, bi lahko olajšale take ukrepe ter spodbujale zaupanje v spletne interakcije in njihovo varnost z omogočanjem varne identifikacije in avtentikacije²⁴.

Prizadevanja držav članic za zagotovitev celovitosti informacijskega prostora je na ravni EU mogoče okrepiti z usklajevanjem pristopov ter združevanjem strokovnega znanja in informacij na podlagi obstoječega **nabora orodij za preprečevanje tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja**²⁵. Komisija bo v sodelovanju z nacionalnimi organi in strokovnjaki podprla pripravo **načrta za boj proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter dezinformacijam**, vključno z orodji in smernicami o ukrepih za predvidevanje, odkrivanje in odzivanje ter namenskim mehanizmom za strokovne izmenjave in skupinsko delo v podporo krepitvi nacionalnih zmogljivosti in vzajemnemu učenju.

Krepitev zmogljivosti neodvisne skupnosti za preverjanje dejstev po vsej EU je ključnega pomena za spodbujanje odkrivanja in spremljanja kampanj tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformacijskih kampanj. Ob podpori Komisije bo vzpostavljena neodvisna **evropska mreža preverjevalcev dejstev**²⁶, katere delo bo prispevalo k platformi deležnikov evropskega centra za demokratično odpornost. Mreža, ki bo temeljila na najvišjih etičnih in strokovnih standardih, bo delovala v EU ter državah kandidatkah,

¹⁹ Na podlagi zaveze št. 19 iz poglavja kodeksa ravnanja glede dezinformacij o opolnomočenju uporabnikov in zaveze št. 1 iz poglavja o nadzoru nad prikazovanjem oglasov.

²⁰ Za tiste, ki stalno širijo dezinformacije.

²¹ Na podlagi zaveze št. 41 iz poglavja o spremljanju Kodeksa ravnanja glede dezinformacij v zvezi z razvojem strukturnih kazalnikov.

²² Na podlagi zaveze št. 15 in ukrepa 15.1 kodeksa ravnanja glede dezinformacij.

²³ Preučiti bi bilo mogoče zlasti rešitve, ki bi uporabnikom pomagale preveriti, ali komunicirajo z resnično osebo (npr. z ikono za preverjanje).

²⁴ Evropske denarnice za digitalno identiteto bodo vsem v Evropi zagotovile varno, zanesljivo in zasebno sredstvo za digitalno identifikacijo. Vsaka država članica bo vsem državljanom, prebivalcem in podjetjem zagotovila vsaj eno denarnico, ki jim bo omogočala, da dokažejo, kdo so, ter varno shranjujejo, izmenjujejo in podpisujejo pomembne digitalne dokumente.

²⁵ Ta nabor orodij zagotavlja okvir za ukrepanje: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-counteracting-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.

²⁶ Kot je bilo napovedano v političnih usmeritvah predsednice Komisije za obdobje 2024–2029. Razpis za zbiranje predlogov je bil odprt od 15. aprila do 2. septembra 2025, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-launches-eu5-million-call-strengthen-european-fact-checking-network>.

potencialnih kandidatkah in sosednjih državah, pridruženih **programu Digitalna Evropa**. Okrepila bo zmogljivost za preverjanje dejstev v vseh uradnih jezikih EU, zlasti v situacijah, kot so volitve, izredne razmere v javnem zdravju ali naravne nesreče, ko je dostop do zanesljivih informacij ključnega pomena. Vzpostavila in vzdrževala bo tudi **neodvisno odložišče za preverjanje dejstev**, da bi združila preverjena dejstva, ki jih objavijo neodvisne, upravičene in zaupanja vredne organizacije, ter novinarjem, spletnim platformam, raziskovalcem in civilni družbi olajšala dostop do preverjenih informacij, s čimer bo podprla čezmejno sodelovanje in omogočila pravočasne odzive. Zagotovila bo tudi dostop do **sheme za zaščito preverjevalcev dejstev** v EU pred grožnjami in nadlegovanjem, vključno s pravnim in psihološkim varstvom. Z zagotavljanjem podpore preverjevalcem dejstev, da dosežejo širše občinstvo, bo znatno prispevala k družbeni odpornosti²⁷.

Evropska opazovalnica digitalnih medijev (EDMO) zagotavlja vseevropsko, neodvisno in interdisciplinarno mrežo raziskav in analiz za boj proti kampanjam tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformacijskim kampanjam. V okviru **razširjenega mandata**²⁸ bo lahko razvila nove neodvisne zmogljivosti za spremljanje in analizo za podporo situacijskemu zavedanju, zlasti v času volitev ali kriznih razmerah. To spremljanje bo zajemalo vse države članice, države kandidatke (npr. Ukrajino, Moldavijo)²⁹ in potencialne kandidatke ter bo prispevalo tudi k delu platforme deležnikov v okviru evropskega centra za demokratično odpornost.

Pomembne prispevke je pripravila tudi raziskovalna in akademska skupnost, in sicer je zagotovila neodvisno analizo in dokaze o kampanjah tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformacijskih kampanjah. Komisija bo podprla vzpostavitev **skupnega okvira za podporo raziskavam**, ki bo omogočal dostop do podatkov in napredne tehnologije³⁰ ter združeval in krepil te neodvisne zmogljivosti. Ta okvir, ki bo med drugim temeljil na privilegiranem dostopu do podatkov v skladu z aktom o digitalnih storitvah in uredbo o političnem oglaševanju³¹, bo prispeval k delu platforme deležnikov evropskega centra za demokratično odpornost. Pomagal bo poglobiti razumevanje, kako se kampanje širijo po spletu in kako vplivajo na celovitost informacijskega prostora. Podpiral bo razvoj orodij za lažje

²⁷ Razpis za projekte v okviru pripravljalnega ukrepa za povečanje dosega in učinka strokovnih vsebin, ki jih pripravijo neodvisne organizacije za preverjanje dejstev v EU, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/funding/boosting-visibility-fact-checking-content-europe>.

²⁸ Julija 2025 je bil v okviru programa Digitalna Evropa objavljen razpis za zbiranje ponudb v vrednosti do 2,56 milijona EUR. Glej: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/funding/commission-launches-call-continuation-european-digital-media-observatory/>.

²⁹ V letu 2025 bo vzpostavljeno novo vozlišče evropske opazovalnice digitalnih medijev FACT za boj proti dezinformacijam v Ukrajini in Moldaviji, in sicer z nepovratnimi sredstvi EU v višini 1,29 milijona EUR v okviru programa Digitalna Evropa (kot del širšega razpisa za zbiranje predlogov v višini 8,8 milijona EUR). Projekt bo potekal do leta 2027. Glej <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43152860/101226241>. Povezava do novega razpisa za evropsko opazovalnico digitalnih medijev: Komisija objavila razpis za nadaljevanje delovanja evropske opazovalnice digitalnih medijev | Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope.

³⁰ Kot je dostop do skupnih virov v oblaku in programske opreme. To bo dopolnjevalo tekoče pobude za hitrejše odkrivanje in večje zmogljivosti za analizo izpopolnjenih zlonamernih dejavnosti (npr. usklajenega neavtentičnega vedenja), ki so pogosto del hibridnih napadov.

³¹ Uredba (EU) 2024/900 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2024 o preglednosti in ciljanju v političnem oglaševanju (UL L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>).

odkrivanje zvočnih posnetkov, slik in videoposnetkov, ki so ustvarjeni ali prirejeni z umetno inteligenco z namenom izkrivljanja dejstev ali širjenja dezinformacijskih diskurzov (na primer globokih ponaredkov, ki posnemajo politike). Pripomogel bo tudi k sledenju novim oblikam usklajenega neavtentičnega vedenja, vključno z medplatformnim usklajevanjem, uporabo botov ali algoritemskim ojačevanjem.

Da bi predvideli tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter se nanju odločno odzvali, je pomembno, da se v celoti izkoristi **nabor orodij za preprečevanje tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja**³². Ta nabor orodij vključuje najrazličnejše odzive, vključno z omejevalnimi ukrepi Unije proti posameznikom in subjektom iz tretjih držav, ki sodelujejo v kampanjah tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja, usmerjenih proti EU, državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam. Obseg režima sankcij EU proti destabilizirajočim dejavnostim Rusije vključuje prepoved oddajanja vsebin propagandnih medijskih hiš, ki jih podpira Kremelj ter so vpletene v tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje. Na ravni EU in nacionalni ravni so bili sprejeti nadaljnji ukrepi za omejitev razširjanja vsebin nepoštenih ponudnikov medijskih storitev iz tretjih držav, ki pomenijo tveganja za javno varnost, med drugim z začasnim odvzemom medijskih licenc. Evropski akt o svobodi medijev³³ omogoča hitro in učinkovito usklajevanje ukrepov medijskih regulatorjev EU, ki so zbrani v Evropskem odboru za medijske storitve, proti takim ponudnikom. Da bi Evropski odbor za medijske storitve dodatno podprl te regulatorje, bo v posvetovanju s Komisijo pripravil **seznam skupnih meril za usmerjanje nacionalnih medijskih regulatorjev** pri njihovem ukrepanju za zaščito informacijskega prostora EU pred nepoštenimi ponudniki medijskih storitev iz tretjih držav.

Kampanje tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformacijske kampanje se lahko opirajo tudi na ravnanja ali dejavnosti kazenske narave, kot sta pranje denarja ali organizirani kriminal. Pravni red EU na področju kazenskega prava zajema nekatere oblike dejavnosti tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformiranja, okrepljeno sodelovanje EU na tem področju pa lahko pripomore k učinkovitejšemu boju proti njim. V okviru načrtovane **revizije mandatov Evropa in Eurojusta se bodo preučili načini za nadaljnjo okrepitev teh prizadevanj**.

V razmerah geopolitičnih napetosti in vse večje polarizacije je pomembno, da EU okrepi svoja prizadevanja za vzpostavitev zavezništev s podobno mislečimi državami in regionalnimi partnerji. Podpora demokratičnim akterjem in celovitosti informacijskih ekosistemov po vsem svetu bo koristila evropski demokraciji, varnosti in blaginji. Komisija bo v sodelovanju s tretjimi državami podpirala državljansko in digitalno izobraževanje, verodostojne pobude za preverjanje dejstev in regulativne pobude, namenjene krepitvi celovitosti informacijskega prostora. Pobuda Ekipe Evropa za demokracijo prispeva k večji izmenjavi znanja in

³² https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-counteracting-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.

³³ Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev) (UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>).

usklajevanju na področju informacijske integritete ter pomoči ogroženim novinarjem zunaj EU, kar vključuje sodelovanje z državami članicami, podobno mislečimi partnerji in civilno družbo.

EU bo prek ESZD in v tesnem sodelovanju s Komisijo, državami članicami in mednarodnimi partnerji okrepila svoja prizadevanja za boj proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju na področju svojega zunanjega delovanja. To bo vključevalo krepitev zmogljivosti za prisotnost EU v svetu, vključno z mrežo delegacij EU, misijami v okviru skupne varnostne in obrambne politike ter diplomatskimi misijami držav članic, krepitev usposabljanja ter zagotavljanje instrumentov za boj proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju za osebe na terenu. EU bo okrepila sodelovanje z državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami za članstvo v EU ter partnerji v boju proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju, s posebnim poudarkom na sosedstvu EU, hkrati pa bo spodbujala skupno ukrepanje z mednarodnimi partnerji, med drugim s skupino G7, Natom ter v okviru partnerstev na področju varnosti in obrambe. Spodbujal se bo bolj proaktiven pristop k boju proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju, ki bo združeval dejavnosti strateškega komuniciranja s prizadevanji za onemogočitev infrastrukture, ki omogoča operacije tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja, med drugim z okrepitevijo prizadevanj za uvedbo omejevalnih ukrepov, da bi se zvišali stroški za storilce.

Ukrepi:

- *V okviru akta o digitalnih storitvah:*
 - *priprava protokola na podlagi akta o digitalnih storitvah za ravnanje v primeru incidentov in kriz;*
 - *nadaljevanje sodelovanja s podpisniki kodeksa ravnanja glede dezinformacij z namenom krepitev ukrepov za boj proti manipulativnim tehnikam na spletu;*
- *podpora pripravi načrta EU za boj proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter dezinformacijam;*
- *vzpostavitev evropske mreže preverjevalcev dejstev;*
- *podaljšanje mandata evropske opazovalnice digitalnih medijev;*
- *podpora vzpostavitvi skupnega okvira za podporo raziskavam, da se okrepi spremljanje kampanj manipuliranja z informacijami in dezinformacijskih kampanj;*
- *Evropski odbor za medijske storitve v posvetovanju s Komisijo pripravi seznam skupnih meril za medijske regulatorje EU, kadar ukrepajo proti nepoštenim medijskim operaterjem iz tretjih držav, ki pomenijo tveganje za javno varnost;*
- *okrepitev zmogljivosti delegacij EU, misij in operacij v okviru skupne varnostne in obrambne politike ter veleposlaništev držav članic EU za boj proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju;*
- *izvajanje proaktivnih strateških komunikacijskih kampanj v prednostnih regijah;*
- *zagotavljanje ciljno usmerjenega razvoja zmogljivosti in podpore državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam za članstvo v EU, med drugim prek misij v okviru skupne varnostne in obrambne politike, da bi se okrepila njihova odpornost proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter hibridnemu vmešavanju;*
- *uporaba mednarodnih partnerstev za skupne odzive proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju, med drugim prek mehanizma skupine G7 za hitro*

2.3 Močnejše demokratične institucije, svobodne in poštene volitve ter svobodni in neodvisni mediji

Svobodni in neodvisni mediji, svobodne in poštene volitve ter trdne in odporne demokratične institucije in procesi so bistveni, da lahko državljani smiselno sodelujejo v političnem življenju, izberejo svoje predstavnike in jih pozivajo k odgovornosti ter v celoti uveljavljajo svoje pravice in svoboščine. Nedavne volitve, med drugim v Romuniji in Moldaviji³⁴, so pokazale širše stopnjevanje vmešavanja Rusije in njenih posrednikov v evropski demokratični prostor.

2.3.1 Krepitev pravičnosti in integritete volilnih in drugih demokratičnih procesov

Volitve, ki so splošne, enakopravne in svobodne ter temeljijo na tajnem in neposrednem glasovanju, so del skupne evropske volilne tradicije³⁵. Čeprav so za organizacijo in izvedbo volitev pristojne države članice, je za reševanje skupnih izzivov na tem področju potrebno okrepljeno sodelovanje na ravni EU³⁶. Komisija omogoča dragocene izmenjave in vzajemno podporo prek **evropske mreže za volilno sodelovanje**, ki združuje nacionalne organe, pristojne za volilne zadeve. Tako je na primer junija 2025 objavila kontrolni seznam za integriteto volitev in matriko za obvladovanja tveganja za volitve, ki ju je v okviru evropske mreže za volilno sodelovanje pripravila skupaj z državami članicami. **Skupni mehanizem za odpornost volitev**, ki ga organizira in usklajuje evropska mreža za volilno sodelovanje (v tesnem sodelovanju s skupino za sodelovanje na področju varnosti omrežnih in informacijskih sistemov ter RAS), podpira operativno napotitev skupnih strokovnih skupin in izmenjave strokovnjakov, zlasti na področju spletne forenzike, dezinformacij in kibernetске varnosti volitev.

Komisija bo okrepila podporo državam članicam in deležnikom, da bi izboljšala integriteto volitev in pripravljenost, zaščitila z volitvami povezano infrastrukturo, ki je ključna za organizacijo in izvedbo volitev, čim bolj zmanjšala tveganja tujega vmešavanja, okrepila volilne mreže, volilno sodelovanje in poročanje ter spodbudila državljane in mednarodne organizacije, ki podpirajo ustrezne mednarodne standarde, k opazovanju volitev – vse to so ključni vidiki priporočila iz leta 2023.

Za zagotovitev svobodnih in poštenih volitev bi bilo treba **infrastrukturo, povezano z volitvami**, zaščititi pred kibernetскими napadi. Revidirana direktiva o varnosti omrežij in

³⁴ <https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente%20CSAT/Document%20CSAT%20SIE.pdf> in https://www.sis.md/sites/default/files/comunicate/fisiere/Raport_SIS_Public_Interferenta_in_procesul_electoral.pdf.

³⁵ Glej med drugim Akt o volitvah, priporočilo Komisije iz leta 2023 o vključujočih in odpornih volilnih procesih v EU ter kodeks dobre prakse v volilnih zadevah (Evropska komisija za demokracijo skozi pravo, Beneška komisija, Mnenje št. 190/2002, Strasbourg, 25.10.2018).

³⁶ Volilne procese, vključno z infrastrukturo, povezano z volitvami, je treba bolje zaščititi pred napadi, ki združujejo kampanje tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformacijske kampanje in vrsto drugih orodij ter taktik, kot so kibernetски napadi, prikrito financiranje kampanj, kupovanje glasov, napadi na politične kandidate ter poskusi spodbujanja družbenih nemirov ali nasilnih dejanj in destabilizacije.

informativskih sistemov³⁷ in akt o kibernetiski odpornosti³⁸ krepi kibernetisko varnost EU z zagotavljanjem, da so kritični sektorji in digitalni produkti že v zasnovi varni, odporni in usklajeni po vsej EU, kar neposredno prispeva k varnosti volilnih procesov v EU in splošni pripravljenosti na kibernetiske grožnje v okviru volitev. Skupina za sodelovanje na področju varnosti omrežnih in informativskih sistemov je v sodelovanju z Agencijo Evropske unije za kibernetisko varnost (ENISA) in evropsko mrežo za volilno sodelovanje na primer pripravila zbirko o kibernetiski varnosti in odpornosti volitev, ki je bila posodobljena leta 2024³⁹. Rezerva za kibernetisko varnost, vzpostavljena z aktom EU o kibernetiski solidarnosti⁴⁰, je učinkovito orodje, ki je na voljo državam članicam in prek zunanje pomoči tudi partnerjem EU ter se lahko na zahtevo uporabi za pomoč pri odzivanju na pomembne kibernetiske incidente ali kibernetiske incidente velikih razsežnosti.

V **uredbi o političnem oglaševanju** so določeni skupni standardi EU, ki državljanom in državljanom omogočajo, da lažje prepoznajo politične oglase, ugotovijo, da so tarča takih oglasov, in jih razlikujejo od drugih vrst vsebin. Da bi preprečili tuje vmešavanje, je z navedeno uredbo sponzorjem iz tretjih držav prepovedano oglaševanje v državah članicah EU v treh mesecih pred volitvami ali referendumom. Nova pravila pomagajo varovati integriteto volilnih procesov ter podpirajo odprto in pregledno demokratično razpravo⁴¹. Informacije o spletnih političnih oglasih bodo na voljo v spletnem odložišču, vključno z informacijami o tem, kdo jih je plačal.

Da bi nadalje izboljšali pripravljenost v času volitev in odpornost volilnih procesov, se bo v okviru evropske mreže za volilno sodelovanje okrepi sodelovanje z državami članicami. Zmožljivosti evropske mreže za volilno sodelovanje bodo okrepljene z bolj sistematičnimi izmenjavami, ki bodo podpirale razvoj skupnih orodij in produktov na področjih skupnega interesa. Nova tematska okolja bodo spodbujala izmenjave o temah, kot so integriteta volitev ter obvladovanje tveganj in pripravljenost v zvezi z volitvami, opazovanje volitev v EU, novi načini političnih kampanj, med drugim v zvezi s financiranjem, varnost političnih kandidatov in izvoljenih predstavnikov ter vpliv in vloga umetne inteligence in drugih novih tehnologij v zvezi z volilnimi procesi⁴². Komisija bo na podlagi izmenjav v okviru evropske mreže za volilno sodelovanje pripravila **odložišče skupnih referenc in standardov za volilne**

³⁷ Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetiske varnosti v Uniji (UL L 333, 27.12.2022, str. 80).

³⁸ Uredba (EU) 2024/2847 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2024 o horizontalnih zahtevah glede kibernetiske varnosti za izdelke z digitalnimi elementi (UL L, 2024/2847, 20.11.2024).

³⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/new-cybersecurity-compendium-how-protect-integrity-elections-published>.

⁴⁰ Uredba (EU) 2025/38 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 2024 o določitvi ukrepov za okrepitev solidarnosti in zmožljivosti v Uniji za odkrivanje kibernetiskih groženj in incidentov ter pripravo in odzivanje nanje (UL L, 2025/38, 15.1.2025).

⁴¹ Komisija je izdala smernice, ki podpirajo uporabo te uredbe in vsem akterjem, ki spadajo na področje njene uporabe, omogočajo, da razumejo svoje obveznosti in jih izpolnjujejo. Komisija bo ustanovila novo strokovno skupino deležnikov za spremljanje in zbiranje praktičnih povratnih informacij o izvajanju pravil. Poleg tega bo podprla pripravo predlog in drugih orodij za lažjo uporabo zadevne uredbe.

⁴² Komisija bo v okviru evropske mreže za volilno sodelovanje organizirala tudi izmenjave o volilnih anketah.

proces⁴³. Spodbujala bo uporabo **skupnega mehanizma za odpornost volitev**, medsebojne izmenjave, medsebojno prostovoljno pomoč, skupno usposabljanje in simulacijske vaje. **Zavzemala se bo tudi za kratkoročne izmenjave nacionalnih strokovnjakov** med državami članicami. Ker so države kandidatke in potencialne kandidatke za članstvo v EU redno tarča vmešavanja v volitve, bodo tesneje in bolj sistematično povezane z delom evropske mreže za volilno sodelovanje, med drugim prek namenskih srečanj. Poleg tega bodo potekala prizadevanja za nadaljnje sodelovanje z mednarodnimi organizacijami, kot sta OVSE in Svet Evrope, ki razvijajo referenčne okvire in metodologije v zvezi z volitvami, vključno z opazovanjem volitev.

Komisija bo na podlagi zakonodajnega okvira in orodij politike EU⁴⁴ še naprej sodelovala z državami članicami in deležniki, da bi pripravila namenske **smernice o pravični, pregledni, na človeka osredotočeni in odgovorni uporabi umetne inteligence v volilnih procesih**. Na podlagi teh smernic, ki jih bo pripravila ob podpori evropske mreže za volilno sodelovanje in Evropskega urada za umetno inteligenco, bo **spodbujala prostovoljne zaveze glede odgovorne uporabe novih tehnologij** (zlasti umetne inteligence) v političnih dejavnostih evropskih in nacionalnih političnih strank ter drugih ustreznih akterjev in se še naprej zavzemala za izmenjavo primerov dobre prakse v zvezi s temi zadevami, s čimer bo dopolnjevala obstoječe pravne obveznosti.

Spletne platforme in iskalniki so postali pomemben prostor za javno razpravo ter oblikovanje javnega mnenja in odločitev volivcev. Zato morajo ponudniki zelo velikih spletnih platform in zelo velikih spletnih iskalnikov v skladu z aktom o digitalnih storitvah uvesti ukrepe za zmanjševanje tveganj, povezanih z negativnimi učinki na državljansko razpravo in volilne procese⁴⁵. Komisija je v podporo izpolnjevanju teh obveznosti sprejela **smernice za zmanjševanje sistemskih tveganj za volilne procese**⁴⁶ in sodeluje z nacionalnimi organi držav članic glede njihove pripravljenosti pred volitvami⁴⁷. Skupaj z nacionalnimi koordinatorji digitalnih storitev in v sodelovanju z evropsko mrežo za volilno sodelovanje bo

⁴³ To bo temeljilo na ustreznih standardih in vključevalo izkušnje, pridobljene v okviru misij EU za opazovanje volitev.

⁴⁴ Poleg akta o umetni inteligenci to vključuje zlasti uredbo o političnem oglaševanju ter priporočilo Komisije iz leta 2023 o vključujočih in odpornih volitvah.

⁴⁵ Številni pojavi, ki vključujejo spletne platforme in iskalnike, povečujejo tveganje za integriteto volitev. Ti med drugim vključujejo širjenje nezakonitega sovražnega govora na spletu, grožnje, povezane s tujim manipuliranjem z informacijami in vmešavanjem, širši pojav dezinformacij, širjenje (nasilnih) ekstremističnih vsebin in vsebin, namenjenih radikalizaciji ljudi, ter širjenje vsebin, ustvarjenih z novimi tehnologijami, kot je generativna umetna inteligenca.

⁴⁶ Sporočilo Komisije o smernicah za ponudnike zelo velikih spletnih platform in zelo velikih spletnih iskalnikov o zmanjševanju sistemskih tveganj za volilne procese (C/2024/3014). V okviru akta o digitalnih storitvah, zlasti na podlagi zbirke orodij za volitve za koordinatorje digitalnih storitev v okviru akta o digitalnih storitvah, ki sta jo februarja 2025 objavila Evropski odbor za digitalne storitve in Komisija, so se volilne okrogle mize in stresni testi, ki so jih organizirali koordinatorji digitalnih storitev držav članic, izkazali za koristne pri izboljšanju izmenjave informacij med deležniki o vprašanjih, povezanih z volitvami, krepitvi situacijskega zavedanja in preskušanju pripravljenosti platform.

⁴⁷ Z udeležbo na okroglih mizah z vsemi zadevnimi akterji in organizacijo stresnih testov.

posodobila zbirko orodij za volitve v okviru akta o digitalnih storitvah, da bi upoštevala izkušnje z nedavnih volitev in potrebo po obravnavanju posebnih pojavov⁴⁸.

Kodeks ravnanja glede dezinformacij bo še naprej imel ključno vlogo pri obravnavanju groženj, povezanih z volitvami, s prostovoljnim večdeležniškim pristopom, zlasti prek **istema hitrega odzivanja** za volitve, ki neplatformnim podpisnikom, kot so organizacije civilne družbe, omogoča, da spletnim platformam hitro poročajo o časovno občutljivih vsebinah ali računih, za katere menijo, da ogrožajo integriteto volilnega procesa, s čimer se zagotovi, da lahko slednje sprejmejo ustrezne ukrepe v skladu s svojimi politikami. To bi bilo treba nadaljevati in razširiti, tudi na krizne razmere⁴⁹. Nove dejavnosti v zvezi z volitvami v okviru kodeksa bodo osredotočene na evidentiranje in analizo novih in nastajajočih groženj, povezanih s kampanjami manipuliranja z informacijami, ki se vse pogosteje opažajo v volilnih obdobjih. Podpisnike kodeksa se spodbuja, da to nadaljujejo s svojim delom v okviru projektne skupine Kodeksa, pri čemer naj opredelijo primere dobre prakse z uporabo izkušenj, pridobljenih na prejšnjih evropskih in nacionalnih volitvah.

V spletnih političnih kampanjah imajo vse pomembnejšo vlogo **vplivneži**. Komisija bo na podlagi pravnega vozlišča EU za vplivneže podprla vzpostavitev prostovoljne **mreže vplivnežev** za ozaveščanje o ustreznih pravilih EU⁵⁰, vključno z njihovimi odgovornostmi pri sodelovanju v političnih kampanjah, in se zavzemala za izmenjavo primerov dobre prakse. Spodbujala bo tudi etične standarde in prostovoljne zaveze, med drugim v zvezi z informacijsko integriteto, ter podpirala delo vplivnežev pri spodbujanju digitalne pismenosti.

Preglednost in prevzemanje odgovornosti pri financiranju v politiki, vključno s financiranjem kampanj, sta ključna za preprečevanje vmešavanja in bistvena za zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev med političnimi strankami in kandidati ter ohranjanje zaupanja državljanov v integriteto in poštenost volitev. Komisija bo na podlagi ustreznih pravil in standardov EU⁵¹ podprla skupno delo z državami članicami na področju **preglednosti in integritete financiranja v politiki**, pri čemer bo obravnavala vprašanja skupnega interesa, kot so anonimne donacije in kriptovalute, ki se lahko uporabijo za financiranje dejavnosti na načine, ki niso pregledni in jih je težko odkriti. Združila bo nacionalne strokovnjake, zlasti pod okriljem evropske mreže za volilno sodelovanje in v tesnem sodelovanju z drugimi mrežami

⁴⁸ Na primer izpostavljenosti državljanov EU, ki živijo v tujini, kampanjam tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja ter dezinformacijskim kampanjam v volilnem obdobju.

⁴⁹ Sodelovanje na podlagi Kodeksa se je izkazalo za posebno koristno v kriznih razmerah, kot sta pandemija COVID-19 in ruska invazija na Ukrajino, pa tudi v zvezi z volitvami.

⁵⁰ Na primer o uredbi o političnem oglaševanju, aktu o digitalnih storitvah, aktu o umetni inteligenci, evropskem aktu o svobodi medijev itd.

⁵¹ To bo temeljilo zlasti na delu v podporo uporabi uredbe o političnem oglaševanju, Priporočila Komisije (EU) 2023/2829 z dne 12. decembra 2023 o vključujočih in odpornih volilnih procesih v Uniji ter krepitvi evropskega značaja in učinkovite izvedbe volitev v Evropski parlament, predlagane direktive o boju proti korupciji, pravil EU o preprečevanju pranja denarja in drugih ustreznih pravil EU (npr. z revizijo uredbe o evropskih političnih strankah in evropskih političnih fundacijah, o kateri sta se sozakonodajalca dogovorila junija 2025, so bila določena strožja pravila o prepovedi posrednega financiranja in o preglednosti donatorjev).

EU ter z vključevanjem deležnikov⁵², da bi si **izmenjali primere dobre prakse, pripravili morebitne smernice in spodbudili skupne ukrepe.**

Družbeni in tehnološki razvoj, zlasti na spletu, političnim strankam in kandidatom ponuja nove priložnosti, da dosežejo volivce, prinaša pa tudi nove izzive. Politični kandidati in izvoljeni predstavniki so zaradi hitrih sprememb v informacijskem okolju, napetosti in polarizacije vse bolj izpostavljeni grožnjam, napadom ter nasilju na spletu in drugje⁵³. Ženske v politiki so še posebej izpostavljene takemu vedenju⁵⁴, ki jih lahko odvrne od kandidature in jih v nekaterih primerih spodbudi k odstopu z izvoljenih položajev, kar očitno negativno vpliva na demokratično zastopanost, pri čemer so v politiki še vedno premalo zastopane⁵⁵. Da bi Komisija bolje zagotavljala **varnost političnih kandidatov in izvoljenih predstavnikov**, bo sprejela **priporočilo o varnosti v politiki**⁵⁶. V okviru evropske mreže za volilno sodelovanje in v tesnem posvetovanju z ustreznimi deležniki si bo prizadevala tudi za pripravo **posebnega vodnika po primerih dobre prakse** ter podpirala krepitev zmogljivosti, praktično podporo, zbiranje podatkov in prostovoljne zaveze (npr. zaobljube in kodeksi ravnanja) ter etične standarde na tem področju. Na tem delovnem področju bo posebna pozornost namenjena ženskam in drugim skupinam, ki so izpostavljene večjemu tveganju diskriminacije, ter položaju lokalnih politikov.

Grožnje za integriteto volilnih procesov so zapletene in večplastne, zato sta potrebna pripravljenost in odzivnost širokega spektra politik in akterjev. Iz nedavnih izkušenj Moldavije je razvidno, da se je tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju mogoče upreti in njun učinek zmanjšati ter da lahko pripravljenost, trdna politična zavezanost, učinkovito usklajevanje in podpora EU znatno okrepijo demokratično odpornost na hibridne grožnje.

Primeri groženj in pristop k odzivanju: študija primera Moldavije

Moldavija je leta 2024 ob obsežnih ruskih dezinformacijah, vmešavanju in kupovanju glasov izvedla predsedniške volitve in referendum o tem, ali naj svoja prizadevanja za članstvo v EU vključi v ustavo. Njene parlamentarne volitve septembra 2025 so zaznamovale intenzivne ruske hibridne grožnje, zlasti kibernetiski napadi, lažna bombna opozorila, tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter dezinformacije⁵⁷, vključno z umetnim ojačevanjem profilov

⁵² Vključno s strokovnim znanjem, zbranim med misijami za opazovanje volitev.

⁵³ Grožnje novinarjem, medijskim delavcem in politikom so med najpomembnejšimi skrbmi, ki so jih izrazili udeleženci odprtega javnega posvetovanja, ki ga je Komisija izvedla za pripravo ščita za demokracijo, v zvezi s tveganji za demokracijo v EU.

⁵⁴ <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls-developing-eu-measurement-framework>.

⁵⁵ <https://cdn.table.media/assets/wp-content/uploads/2025/03/07145057/Gender-Equality-Report-Chapeau-Communication.pdf>.

⁵⁶ To bo med drugim temeljilo na priporočilu iz leta 2023 o vključujočih in odpornih volilnih procesih, drugih ustreznih pravilih in politikah EU (npr. o pravicah žrtev, nasilju nad ženskami, rasizmu in ksenofobiji ter varstvu osebnih podatkov) ter tekočih mednarodnih pobudah, ki jih podpira EU.

⁵⁷ Glavni dezinformacijski diskurzi med volilno kampanjo so bili usmerjeni v polarizacijo družbe, spodkopavanje zaupanja v demokracijo in oviranje evropske poti države. Osredotočeni so bili na trditve o političnem zatiranju in korupciji s strani vlade, volilnih goljufijah in izgubi suverenosti, pa tudi na širjenje strahu pred morebitnimi oboroženimi spopadi (poročilo vozlišča evropske opazovalnice digitalnih medijev o parlamentarnih volitvah v

nekaterih kandidatov ali strank, široko uporabo vsebin, ustvarjenih z umetno inteligenco, lažnih medijskih strani in kupovanjem glasov⁵⁸.

Moldavija je v okviru pristopnega procesa k EU okrepila svojo odpornost s celovitim in celostnim pristopom, namenjenim boju proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter dezinformacijam že pri njihovem izvoru. Ob pomoči EU in drugih partnerjev je okrepila svojo kibernetiko in notranjo varnost, integriteto sodstva, zmogljivost preiskovalnih organov za odkrivanje nezakonitih finančnih tokov, med drugim prek kriptovalut, zmogljivosti strateškega komuniciranja in zmogljivosti za zagotavljanje storitev prebivalstvu tudi v času kriz (npr. energetske krize in pritoka oseb, ki so bežale pred rusko vojno agresijo proti Ukrajini), da bi pomagala odpraviti razpoke v nacionalni koheziji. Nacionalna volilna komisija je sprejela odločne ukrepe v zvezi s kršitvami pravil o financiranju strank. Novoustanovljeni center StratCom usklajuje izvajanje večstrankarskih okvirov strateškega komuniciranja za okrepitev družbene odpornosti proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju na podlagi zapletene analize in predvidevanja.

V podporo situacijskemu zavedanju in pripravljenosti je bilo ustanovljeno novo regionalno vozlišče evropske opazovalnice digitalnih medijev, ki je osredotočeno na ruske dezinformacije ter pokriva Moldavijo in Ukrajino⁵⁹. Komisija je skupaj z delegacijo EU in partnersko misijo EU (EUPM) organizirala tudi simulacijo dezinformacij in kibernetičnih groženj, da bi povečala pripravljenost v zvezi s hibridnimi grožnjami v Moldaviji⁶⁰ ter omogočila začasni stopnjevalni mehanizem med štirimi glavnimi spletnimi platformami, podpisnicami kodeksa ravnanja glede dezinformacij, in lokalnimi akterji civilne družbe⁶¹.

Stalna prizadevanja moldavskih nacionalnih organov, civilne družbe in neodvisnih medijev ter podpora EU, med drugim misijam za opazovanje volitev, so imeli ključno vlogo pri razkrivanju vmešavanja, spodbujanju medijske pismenosti in boju proti dezinformacijam s komunikacijo, ki je temeljila na dejstvih. Te izkušnje so pokazale, da so se glavne ranljivosti pojavile v spletnem prostoru ter da je za zagotovitev digitalne odgovornosti, ki podpira demokracijo, potrebno nadaljnje sodelovanje nacionalnih organov in EU.

Krepitev integritete volitev je tudi osrednja prednostna naloga zunanje politike EU. To je strateška nujnost, saj so številni izzivi in napadi na evropske demokracije in volilne procese nadnacionalni ter se je mogoče pred njimi resnično zaščititi le, če je EU obkrožena z odpornimi

Republiki Moldaviji leta 2025 – BROD, <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/report-the-observation-mission-of-the-2025-parliamentary-elections-in-the-republic-of-moldova/>.

⁵⁸ Glej poročila vozlišča FACT (vozlišče evropske opazovalnice digitalnih medijev, ki pokriva Moldavijo), <https://fact-hub.eu/moldova/>,

in vozlišča BROD (vozlišče evropske opazovalnice digitalnih medijev, ki pokriva Romunijo in Bolgarijo), <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/>.

⁵⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/new-european-digital-media-observatory-hub-fights-disinformation-ukraine-and-moldova>.

⁶⁰ Dne 11. junija 2015 v sodelovanju z moldavskim ministrstvom za gospodarski razvoj in digitalizacijo, delegacijo Evropske unije v Republiki Moldaviji in Partnersko misijo Evropske unije v Moldaviji, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-services-and-moldovan-authorities-conduct-stress-test-potential-digital-hybrid-threats>.

⁶¹ Na podlagi uspešne ponovitvene izvedbe začasnega stopnjevalnega mehanizma med volitvami v Moldaviji leta 2024 in izkušenj s hitrim odzivanjem v skladu s Kodeksom.

demokracijami. Nedavne volitve v sosedstvu so pokazale, da se je treba odzvati na prošnje nacionalnih organov za pomoč pri boju proti dezinformacijam v družbenih medijih. EU bo okrepila svojo podporo mednarodnim misijam za opazovanje volitev, ki so prisotne na terenu.

Delo v okviru evropskega centra za demokratično odpornost bo prispevalo h krepitvi pravičnosti in integritete volilnih in drugih demokratičnih procesov. Pri sodelovanju in izmenjavah med Centrom ter ustreznimi strukturami in mehanizmi sodelovanja na ravni EU na tem področju se bodo v celoti spoštovali veljavni pravni okviri, neodvisnost ali posebnosti teh struktur in njihovih udeležencev ter obstoječi postopki (npr. evropske mreže za volilno sodelovanje, mreže nacionalnih kontaktnih točk za politično oglaševanje ali odbora za digitalne storitve).

Ukrepi:

- *podpora okrepljenemu sodelovanju z državami članicami v okviru evropske mreže za volilno sodelovanje, da bi se izboljšali integriteta volitev in pripravljenost;*
- *priprava smernic o uporabi umetne inteligence v volilnih procesih;*
- *posodobitev zbirke orodij za volitve v okviru akta o digitalnih storitvah;*
- *podpora vzpostavitvi prostovoljne mreže vplivnežev EU;*
- *podpora skupnih dejavnosti z državami članicami na področju preglednosti in integritete financiranja v politiki;*
- *priprava priporočila Komisije in posebnega vodnika po primerih dobre prakse glede varnosti političnih kandidatov in izvoljenih predstavnikov;*
- *izboljšanje sodelovanja z mednarodnimi opazovalci volitev, da bi se okrepile zmogljivosti za spremljanje dezinformacij v družbenih medijih med opazovanjem volitev zunaj EU.*

2.3.2 Krepitev odpornosti svobodnih in neodvisnih medijev

Svobodni, neodvisni in pluralistični mediji so temelj celovitosti in raznolikosti informacijskega prostora, zato so bistveni za naše demokracije. Skrbijo za to, da osebe, ki so na oblasti, prevzamejo odgovornost, ter z zagotavljanjem raznovrstnih zanesljivih virov informacij ljudem pomagajo, da oblikujejo svoja mnenja in sprejemajo ozaveščene odločitve⁶². Spodbujanje svobode in pluralnosti medijev je bilo tudi v središču dela EU, in sicer z zakonodajnimi pobudami, kot sta evropski akt o svobodi medijev ali direktiva proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti⁶³. EU poleg tega odločno podpira svobodo medijev po svetu, med drugim na večstranski ravni, ter priznava bistveno vlogo neodvisnih medijev in novinarstva pri zagovarjanju demokratičnih vrednot in temeljnih pravic po vsem svetu.

Vendar je medijski sektor pod močnim gospodarskim pritiskom v razmerah, ki jih zaznamuje digitalizacija. Te spremembe v informacijskem okolju vplivajo na to, kako se informacije ustvarjajo, delijo, uporabljajo in kako jim javnost zaupa. Državljeni se pri dostopu do

⁶² Udeleženci odprtega javnega posvetovanja, ki ga je Komisija izvedla za pripravo evropskega ščita za demokracijo, so kot prednostno nalogo za demokratično odpornost izpostavili zagotavljanje pluralizma svobodnih in neodvisnih medijev ter varnega okolja za novinarje.

⁶³ Direktiva (EU) 2024/1069 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o zaščiti oseb, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi tožbenimi zahtevki ali zlorabljenimi sodnimi postopki (UL L, 2024/1069, 16.4.2024).

informacij in oblikovanju mnenj o najrazličnejših vprašanjih, vključno s politiko, vse bolj zanašajo na spletne platforme, v zadnjem času pa tudi na generativno umetno inteligenco. Spletne platforme postajajo glavni vir informacij za mlade⁶⁴, zlasti prek vplivnežev⁶⁵. Algoritmi, ki jih spletne platforme uporabljajo za razvrščanje vsebin, spodbujajo odziv, pogosto z dajanjem prednosti senzacionalističnim ali kontroverznim vsebinam pred zanesljivimi in utemeljenimi informacijami. To bi lahko povečalo dezinformacije in družbene razkole ter ogrozilo vidnost medijskih vsebin. Neodvisni ponudniki medijskih storitev in medijske hiše se soočajo z izzivi pri prilagajanju svojih poslovnih modelov, kar zadeva prihodke iz oglaševanja⁶⁶, saj je to trg, na katerem vse bolj prevladujejo spletne platforme.

Zaradi tega je težje vzdrževati neodvisne novičarske medije ter razpoložljivost kakovostnih in preiskovalnih novinarskih vsebin, ki temeljijo na strokovnih in etičnih standardih. V več regijah, zlasti na mnogih podeželskih območjih, so lokalni mediji izrinjeni s trga, kar ustvarja informacijske puščave in posledično zmanjšuje dostopnost, raznolikost in kakovost informacij⁶⁷, to pa lahko povzroči neudejstvovanje in izgubo zaupanja v demokracijo ter večjo izpostavljenost dezinformacijam. Poleg tega napadi, zlonamerne tožbe proti novinarjem in druge oblike ustrahovanja negativno vplivajo na okolje, v katerem delajo novinarji, zato sta varnost in zaščita novinarjev bistveni prednostni nalogi⁶⁸.

EU je proaktivna pri obravnavanju izzivov za svobodo in pluralnost medijev ter je predlagala več pravnih, političnih in finančnih orodij. V evropskem aktu o svobodi medijev je določen nov sklop skupnih pravil za zaščito pluralnosti in neodvisnosti medijev v EU, katerega cilj je zagotoviti, da lahko javni in zasebni mediji na notranjem trgu delujejo enostavno, brez nepotrebne pritiska in ob upoštevanju digitalne preobrazbe. Komisija podpira države članice pri uporabi evropskega akta o svobodi medijev, med drugim s smernicami, in bo zagotovila njegovo izvrševanje. Vzdrževala bo dejaven dialog z ustreznimi akterji iz industrije in organizacijami civilne družbe, da bi omogočila učinkovito uporabo zaščitnih ukrepov in mehanizmov, ki jih zagotavlja evropski akt o svobodi medijev, po vsej EU.

Za zagotovitev, da ponudniki zelo velikih spletnih platform in zelo velikih spletnih iskalnikov ustrezno upoštevajo svobodo in pluralnost medijev, morajo v skladu z aktom o digitalnih storitvah skrbno opredeliti in zmanjšati vsa sistemska tveganja, ki izhajajo iz zasnove ali delovanja njihovih storitev, med drugim v zvezi s svobodo in pluralnostjo medijev. Komisija

⁶⁴ Glede na raziskavo družbenih medijev za leto 2025 so za mlade, stare od 15 do 24 let, platforme družbenih medijev najpogosteje uporabljeni vir vsebin o družbenih in političnih aktualnih temah (65 %). Vir: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3592>.

⁶⁵ *European Media Industry Outlook* (Obeti za evropski medijski sektor). Glej: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2025-european-media-industry-outlook-report>. Iz poročila inštituta Reuters o digitalnih novicah za leto 2024 je razvidno, da 57 % uporabnikov TikToka in 53 % uporabnikov Instagrama navaja, da so vplivneži njihov glavni vir novic, pred novinarji in tiskanimi mediji (41 % oziroma 34 %).

⁶⁶ Vstaviti najnovejše statistične podatke Eurostata o tržnem deležu.

⁶⁷ <https://cmpf.eui.eu/local-media-for-democracy-research-results/>.

⁶⁸ Komisija je v Poročilu o stanju pravne države za leto 2025 ugotovila, da se ob nenehnih grožnjah vse večja pozornost namenja varnosti in zaščiti novinarjev, pri čemer države članice vzpostavljajo ali še naprej omogočajo delovanje podpornih struktur ali krepijo pravno zaščito novinarjev, https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en.

bo še naprej spremljala in izvrševala te obveznosti ter sodelovala z ustreznimi deležniki, da bi poskrbela za njihovo spoštovanje v digitalnem prostoru.

Za zaščito prostega pretoka informacij v naši demokraciji so potrebni živahni in tekmovalni trgi za svobodne in neodvisne medije. Komisija bo še naprej izvrševala **protimonopolna pravila** EU v digitalnem sektorju, da bi prispevala k spodbujanju pravičnega in raznolikega medijskega okolja ter se borila proti praksam, ki lahko ogrozijo pluralnost medijev, med drugim z zaščito neodvisnih ponudnikov medijskih storitev pred protikonkurenčnim ravnanjem pri spletnem oglaševanju. Poleg tega lahko varstvo konkurence spodbuja tudi pluralnost in raznolikost medijev, ne le v tradicionalnih medijskih sektorjih, temveč tudi v hitro razvijajočih se sektorjih, kot je umetna inteligenca. Komisija bo v **revidiranih smernicah o združitvah**⁶⁹ zagotovila več pojasnil o tem, kako ohranja konkurenco na področju kakovosti ter kako lahko to spodbuja pluralnost in raznolikost medijev v korist potrošnikov in državljanov. Komisija bo v skladu z **aktom o digitalnih trgih**⁷⁰ med svoje prednostne naloge vključila izvršilne ukrepe, ki spodbujajo neodvisno in raznoliko medijsko okolje, med drugim s povečanjem preglednosti spletnega oglaševanja. Na pravične in tekmovalne digitalne trge za medije vplivajo tudi novi izzivi, kot je uvajanje storitev, ki temeljijo na umetni inteligenci. Komisija o teh vprašanih vodi regulativne dialoge z zadevnimi vratarji. To je tudi del tekočega pregleda akta o digitalnih trgih, v okviru katerega se bo poročalo o ugotovljenih težavah in morebitnih prihodnjih korakih.

Da bi Komisija dodatno podprla ekonomsko vzdržnost sektorja, bo v okviru sedanje ocene in prihodnjega pregleda **direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah**⁷¹ ocenila načine za **okrepitev pomembnosti medijskih storitev splošnega pomena in posodobitev pravil o oglaševanju, da bi spodbudila trajnostnost medijev EU. Vloga vplivnežev** bo upoštevana tudi pri pregledu direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah⁷² in v prihodnjem aktu o digitalni pravičnosti, ki bo dopolnjeval obstoječa pravila EU.

Namen **javnega financiranja storitev javne radiotelevizije** je, da se omogoči izpolnjevanje demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb družbe ter zagotovi pluralizem, vključno s kulturno in jezikovno raznolikostjo. Države članice morajo v skladu z evropskim aktom o svobodi medijev vzpostaviti postopke financiranja, ki zagotavljajo, da imajo ponudniki javnih medijskih storitev ustrezna, vzdržna in predvidljiva finančna sredstva, ki ustrezajo opravljanju njihove javne službe in zmožnosti za razvoj v tem okviru. Namen tekoče ocene sporočila o

⁶⁹ Smernice o presoji horizontalnih združitvev na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij (2004/C 31/03) in Smernice o presoji horizontalnih združitvev na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij (2008/C 265/07).

⁷⁰ Uredba (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju (UL L 265, 12.10.2022, str. 1).

⁷¹ Direktiva (EU) 2018/1808 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) glede na spreminjajoče se tržne razmere (UL L 303, 28.11.2018, str. 69).

⁷² Komisija se bo pri pregledu pravil o avdiovizualnih medijih osredotočila na načine za zagotovitev pravičnejšega medijskega ekosistema, v katerem so gledalci, zlasti mlajši, ustrezno zaščiteni, kadar uporabljajo avdiovizualne vsebine na spletu, vključno z vsebinami, ki jih dajejo na voljo vplivneži.

radiodifuziji iz leta 2009⁷³ je oceniti, ali obstoječa pravila o državni pomoči za storitve javne radiodifuzije še vedno ustrezajo svojemu namenu glede na razvoj trga – od novih tehnologij do novih načinov gledanja in novih akterjev v sektorju.

Razvoj generativne umetne inteligence prinaša priložnosti, hkrati pa pomeni različne izzive za medijski ekosistem. Spletno piratstvo in uporaba avtorsko zaščenega gradiva za učenje modelov umetne inteligence brez dovoljenja ostajata velika grožnja za medijski sektor, saj zmanjšujeta prihodke ter vplivata na kakovost in raznolikost medijev. Komisija bo **pregledala direktivo o avtorski pravici na enotnem digitalnem trgu**⁷⁴ in preučila, kako v okviru tega razvoja dogodkov izboljšati njeno učinkovitost.

Komisija bo v podporo gospodarski odpornosti medijskega sektorja v EU in zunaj nje uporabila tudi svoja finančna orodja. S **programom za odpornost medijev** se bo sedanja podpora medijem povezala s programi financiranja, predlaganimi v novem večletnem finančnem okviru⁷⁵, s čimer bo pripravljena podlaga za uspešno izvajanje naslednjega večletnega finančnega okvira. Ta program bo podpiral neodvisno novinarstvo in medijsko pismenost, s čimer bodo poudarjena prizadevanja Komisije za krepitev trajnostnega sektorja novičarskih medijev, vključno z lokalnim novinarstvom, tudi v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah za članstvo v EU. Komisija bo okrepila podporo, ki se lokalnim medijem zagotavlja s **programom Ustvarjalna Evropa**, in sicer s spodbujanjem projektov, ki se osredotočajo na sposobnost preživetja neodvisnega in lokalnega novinarstva⁷⁶. Program Ustvarjalna Evropa bo leta 2027 razširil tudi svoje obstoječe razpise za zbiranje predlogov v zvezi s spretnostmi, in sicer bo dodan nov ukrep za izpopolnjevanje strokovnjakov v novičarskih medijih. Z novim ukrepom v okviru **programa Obzorje Evropa** se bo dodatno podprla digitalna preobrazba medijske industrije, med drugim z oblikovanjem novih inovativnih orodij za medije, da bodo ti dosegli nove uporabnike in vire prihodkov.

V zvezi z **zasebnimi naložbami v medije**, katerih raven ostaja razmeroma nizka, so potrebne nove prilagojene naložbene rešitve, ki bodo osredotočene na dolgoročno donosnost naložb. Omogočiti bi bilo treba, da se kakovostni neodvisni mediji podpirajo z **zasebnim kapitalom**. Komisija bo spodbujala naložbe z družbenim in okoljskim učinkom v sektorju novičarskih medijev ter skupaj s skupino EIB začela sodelovati s potencialnimi vlagatelji.

Komisija se je v okviru podpore uvajanju umetne inteligence v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih zavezala, da bo pomagala pri razvoju **vseevropskih platform**, da bi novice in informacije profesionalnih medijskih hiš po vsej EU v realnem času postale dostopne širšemu občinstvu po vsej EU v več jezikih⁷⁷. Okrepila bo tudi podporo inovativnim medijskim

⁷³ Evropska komisija, Sporočilo o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije (2009/C 257/01), o katerem je Komisija oktobra 2025 začela javno posvetovanje, da bi pridobila mnenja javnih organov, podjetij in državljanov.

⁷⁴ Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu (UL L 130, 17.5.2019, str. 92).

⁷⁵ Zlasti predlagani program AgoraEU.

⁷⁶ Komisija podpira tudi neodvisno lokalno novinarstvo in prispeva k usposabljanju bodočih novinarjev z ukrepi, ki so osredotočeni na specifične teme, na primer v okviru kohezijske politike EU. Njeni lokalno usmerjeni ukrepi za informiranje in ukrepi za krepitev zmogljivosti pripomorejo k odpravljanju informacijskih puščav.

⁷⁷ Strategija za uporabo umetne inteligence (COM(2025) 723 final).

projektom, ki občinstvu v Uniji in zunaj nje ponujajo nove formate in vsebine⁷⁸. Poleg tega bo proučila prihodnje poti za tehnološko okolje EU, pri čemer se bo najprej osredotočila na prihodnje platforme družbenega mreženja/družbenih medijev, s čimer bo podpirala **digitalno suverenost** EU.

Zagotavljanje **varnosti in zaščite novinarjev** ostaja ključna prednostna naloga, tudi v okviru zunanjega delovanja EU⁷⁹. Da bi Komisija okrepila svoja prizadevanja za zaščito novinarjev pred neupravičenimi pritiski, grožnjami in napadi, bo posodobila svoje **priporočilo o varnosti novinarjev**⁸⁰, da bi podprla okrepljeno varnost in spodbudno okolje za novinarje ter kakovostno poročanje (novinarstvo, ki temelji na primarnih virih) v družbi, organizirala pa bo tudi **dogodek na visoki ravni o boju proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti**, da bi podprla pregled svojega priporočila za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti⁸¹. Poleg tega bo za spodbujanje varnih pristanov za novinarje, raziskovalce in organizacije civilne družbe, ki se ukvarjajo z analizo informacijskega okolja in njegovega razvoja (npr. učinka umetne inteligence), sprejela smernice za podporo izvajanju zadevnih pravil EU⁸².

Da bi Komisija prispevala k splošnemu cilju podpiranja svobode in pluralnosti medijev, bo še naprej financirala tudi mehanizme za spremljanje svobode tiska v državah članicah EU in državah kandidatkah⁸³.

Komisija podpira tudi kakovostne neodvisne medije in novinarstvo na mednarodni ravni, zlasti v sosedstvu EU ter državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah za članstvo v EU. Temeljno financiranje za podporo neodvisnim medijskim dejavnostim je uspešno in učinkovito sredstvo za boj proti dezinformacijskim operacijam avtoritarnih režimov doma in v tujini. Neodvisni, visokokakovostni preiskovalni in razvedrilni formati prispevajo k preprečevanju uveljavitve diskurzov, ki izhajajo iz tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja, ter lahko omejijo njihovo širjenje v EU in partnerske države EU⁸⁴. Poleg tega Evropska ustanova za demokracijo in mehanizem Komisije ProtectDefenders.eu zagotavljata podporo novinarjem

⁷⁸ Ukrepi v podporo sektorjem novičarskih medijev so na voljo na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/news-initiative>. Pomembne pobude za sodelovanje so bile sprožene tudi na pobudo držav članic. Novi primeri tovrstnih čezmejnih pobud vključujejo ARTE+ in projekt „informacijski ščit“, ki sta ga začela Deutsche Welle in France Médias Monde.

⁷⁹ Podpora neodvisnim in pluralističnim medijem, dostop do informacij in boj proti dezinformacijam ter varnost novinarjev in medijskih delavcev na spletu in drugje so ključne prednostne naloge v okviru akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo, ki vključuje ukrepe, kot sta mehanizem EU za zagovornike človekovih pravic – ProtectDefenders.eu in podpora EU Evropski ustanovi za demokracijo, ki podpira akterje demokracije, vključno z neodvisnimi medijskimi platformami in novinarji, <https://democracypromotion.eu/>.

⁸⁰ Priporočilo Komisije (EU) 2021/1534 z dne 16. septembra 2021 o zagotavljanju zaščite, varnosti in opolnomočenja novinarjev in drugih medijskih delavcev v Evropski uniji (C/2021/6650).

⁸¹ Komisija bo poleg tega podaljšala mandat in obnovila sestavo strokovne skupine za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti, da bi spodbudila podporo žrtvam in pregledala pravila EU o mednarodnem zasebnem pravu, da bi ocenila morebitno potrebo po vključitvi vidikov, pomembnih za strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti.

⁸² Kot so akt o digitalnih storitvah, uredba o političnem oglaševanju ali akt o umetni inteligenci.

⁸³ Glej na primer projekte, financirane iz programa Ustvarjalna Evropa, kot je mehanizem za hitro odzivanje na kršitve svobode medijev.

⁸⁴ S temeljno podporo EU neodvisnim medijem, ki se zagotavlja prek Evropske ustanove za demokracijo, je bilo samo v Rusiji prek kanalov družbenih medijev doseženih najmanj 36 milijonov ljudi. Od leta 2022 se je občinstvo medijskih hiš, ki jih podpira EU, povečalo za najmanj 15 do 20 %.

iz tretjih držav, ki so kot zagovorniki človekovih pravic v nevarnosti. V letu 2024 je bila v okviru slednjega mehanizma zagotovljena podpora vsaj 943 medijskim delavcem. Komisija bo še naprej zagotavljala temeljno podporo izgnanim neodvisnim novinarjem in medijskim hišam, med drugim iz Rusije in Belorusije ter drugih držav, ki delujejo iz EU in njenega sosedstva, ter pomagala ohranjati visokokakovostne neodvisne medijske hiše v ključnih partnerskih državah. Okrepila bo dejavnosti hitrega odzivanja z zaupanja vrednimi partnerji, da bi zagotovila, da bodo državljanom, akterjem civilne družbe in novinarjem v avtoritarnih režimih na voljo rešitve za zaobidenje digitalne cenzure ter preprečevanje nadzora in prekinitve dostopa do interneta. Predlagala je tudi, naj se v novem večletnem finančnem okviru Globalna Evropa prednostno podpre svoboda medijev.

Ukrepi:

- *pregled direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah;*
- *obravnava izzivov za medijski ekosistem v okviru pregleda direktive o avtorski pravici na enotnem digitalnem trgu;*
- *zagotovitev smernic za ohranjanje konkurence ter spodbujanje pluralnosti in raznolikosti medijev v okviru revizije smernic o združitvah;*
- *ocena ustreznosti obstoječih pravil o državni pomoči za storitve javne radiodifuzije v okviru ocene sporočila o radiodifuziji iz leta 2009;*
- *začetek izvajanja novega programa za odpornost medijev v podporo neodvisnemu novinarstvu in medijski pismenosti;*
- *okrepitev ukrepov za varnost novinarjev in boj proti zlorabam pravnih postopkov (strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti);*
- *podpora kakovostnih neodvisnih medijev in novinarstva zunaj meja EU.*

2.4 Krepitev družbene odpornosti in državljskega udejstvovanja

Angažirani in opolnomočeni državljani ter dejavna civilna družba so hrbtenica demokracije. Spodbujanje državljske vzgoje, vključno z medijsko in digitalno pismenostjo ter kritičnim razmišljanjem, krepi ozaveščenost o tveganjih in grožnjah ter državljane vseh starosti iz vseh skupnosti opolnomoča, da se znajdejo v informacijskem okolju, dostopajo do zanesljivih informacij, uveljavljajo svoje demokratične pravice in sodelujejo v demokratičnih procesih. Spodbujanje državljskega udejstvovanja v demokratičnem življenju prek podpore participativnim in posvetovalnim orodjem je potrebno tudi za krepitev odgovornosti, opolnomočenja in zaupanja javnosti. Ti vidiki so ključni za izgradnjo splošne družbene odpornosti.

2.4.1 Državljska vzgoja in spretnosti za demokracijo

Državljske spretnosti, vključno z medijsko in digitalno pismenostjo, so ključne za demokracijo. Te spretnosti se podpirajo s širokim naborom projektov v okviru različnih programov EU, na primer Erasmus+, programa Državljski, enakost, pravice in vrednote ter programa Obzorje Evropa.

Ukrepi na področju izobraževanja

Šole in izobraževalne ustanove imajo ključno vlogo pri razvoju državljskih spretnosti, ki ljudem omogočajo odgovorno ravnanje, saj spodbujajo kritično razmišljanje, vključevanje,

svobodo govora in aktivno državljansko udejstvovanje. Izobraževalni subjekti na vseh ravneh s spodbujanjem teh spretnosti opolnomočajo obveščene in angažirane državljane, s čimer se vzpostavljajo odpornejše demokratične družbe.

V akcijskem načrtu za temeljne spretnosti, ki je del unije spretnosti, so državljanske in digitalne spretnosti obravnavane kot temeljne spretnosti, ki so bistvene za uspešno poklicno in osebno življenje državljanov. **Izobraževalni sveženj** za leto 2026 bo vključeval **program podpore za temeljne spretnosti za šole**, ki bo otrokom in mladim pomagal pridobiti spretnosti na področju pismenosti, matematike in znanosti ter digitalne in državljanske spretnosti. Komisija bo v okviru tega svežnja predstavila načrt za prihodnost digitalnega izobraževanja in spretnosti do leta 2030, ki bo temeljil na pregledu akcijskega načrta za digitalno izobraževanje, osredotočen pa bo na digitalne spretnosti, pismenost na področju umetne inteligence in kritično razmišljanje ter krepitev demokratične odpornosti v digitalnem svetu.

Komisija bo pripravila priporočila za vodstvene delavce šol in oblikovalce politik. To bo vključevalo posodobljene **smernice za učitelje in izobraževalce o boju proti dezinformacijam ter spodbujanju digitalne pismenosti** z izobraževanjem in usposabljanjem⁸⁵, da bi okrepili pedagoško strokovno znanje učiteljev in spretnosti kritičnega razmišljanja mladih, spodbujali odgovorno uporabo digitalnih tehnologij in podpirali informirane odločitve na spletu. Smernice bodo zajemale vidike razvoja dogodkov, kot so generativna umetna inteligenca, manipuliranje z informacijami⁸⁶ ter vloga družbenih medijev in vplivnežev. Komisija pripravlja tudi smernice, da bi podprla pridobivanje temeljnih spretnosti na področju pripravljenosti, vključno z ustreznimi elementi medijske pismenosti, kot ključnih orodij za aktivno in informirano državljanstvo ter boj proti dezinformacijam in manipulaciji z informacijami. Razvila bo **okvir EU za državljanske kompetence**⁸⁷, in sicer skupaj s **smernicami za krepitev državljanske vzgoje v šolah**. To bo podlaga za razvoj učnih načrtov in programov usposabljanja.

Ukrepi za medijsko pismenost zunaj izobraževanja

Kot dopolnilo ukrepom na področju izobraževanja je treba ukrepe v podporo medijski pismenosti, vključno z digitalno pismenostjo, po vsej EU razširiti na vključujoč in učinkovit način, da bi dosegli ljudi vseh starosti in iz vseh socialno-ekonomskih ozadij, zlasti ljudi, ki niso vključeni v izobraževanje in usposabljanje.

Komisija bo uvedla **sveženj ukrepov za medijsko pismenost**. **Program za odpornost medijev** bo vključeval nove ukrepe v podporo medijski pismenosti, ki bodo dosegli vse starostne kategorije (mlade, odrasle, starejše) na podeželskih in mestnih območjih. Obravnaval bo nove in obstoječe izzive v zvezi z informacijsko integriteto, pri čemer bo medijsko pismenost povezal s pripravljenostjo in se osredotočil na nove trende v smislu porabe

⁸⁵ Evropska komisija: Generalni direktorat za izobraževanje, mladino, šport in kulturo, Smernice za učitelje in izobraževalce o boju proti dezinformacijam ter spodbujanju digitalne pismenosti z izobraževanjem in usposabljanjem, Urad za publikacije Evropske unije, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/28248>.

⁸⁶ Vključno z morebitno diferencirano ciljno usmerjenostjo na dečke in deklice.

⁸⁷ Med drugim ob upoštevanju pravic iz državljanstva EU, kot je pojasnjeno v vodniku po državljanstvu EU, https://commission.europa.eu/publications/guide-eu-citizenship_en, in prihajajočem vodniku po demokraciji v EU za državljane.

medijev⁸⁸. Del ocene in pregleda teh pravil bodo tudi morebitni ukrepi za izboljšanje obstoječih mehanizmov na podlagi direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah na področju medijske pismenosti. Prednost bo imela podpora državam članicam, ki se soočajo s posebnimi izzivi in potrebami, pa tudi državam kandidatkam ter potencialnim kandidatkam⁸⁹ in skupinam, ki se srečujejo z ovirami pri vključevanju v demokratično življenje⁹⁰.

Komisija bo podpirala države članice pri razvoju, razširitvi ali izvajanju **nacionalnih ali regionalnih akcijskih načrtov za medijsko pismenost**⁹¹.

Komisija bo **okrepila tudi skupnost za medijsko pismenost**, da bi povečala usklajevanje in izboljšala povezave med vključenimi akterji. To bo vključevalo krepitev **strokovne skupine Komisije za medijsko pismenost**, ki jo sestavljajo pristojni organi držav članic, s spodbujanjem izmenjave primerov dobre prakse, zagotavljanjem novih orodij za sodelovanje in razširitvijo njenega mandata, da bo zajemal vidike družbene odpornosti in pripravljenosti. Komisija bo za dopolnitev prizadevanj strokovne skupine za medijsko pismenost vzpostavila tudi novo **neodvisno strokovno mrežo za medijsko pismenost**, ki bo združevala neodvisne strokovnjake z različnih področij (npr. pripravljenost, tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter dezinformacije, analiza podatkov, tveganja za informacijsko integriteto, vedenjske znanosti itd.), da bi zagotovila neodvisne prispevke in vpoglede za soočanje z novimi izzivi. Prizadevanja za medijsko pismenost bodo temeljila tudi na skupnosti za medijsko pismenost v okviru evropske opazovalnice digitalnih medijev, pri čemer se bo še naprej širila zbirka primerov dobre prakse in primerov uporabe na podlagi smernic evropske opazovalnice digitalnih medijev za učinkovite pobude za medijsko pismenost⁹² ter se razširjale zgodbe o uspehu, ki jih razvijajo in uporabljajo **regionalna/nacionalna vozlišča evropske opazovalnice digitalnih medijev**, na primer za doseganje ranljivih in podeželskih skupnosti ter starejših ali za sodelovanje z mediji.

Komisija bo predstavila **vodnik po demokraciji v EU za državljane**, da bi spodbudila ozaveščenost državljanek in državljanov o njihovih demokratičnih pravicah v skladu s pravom in političnimi okviri EU ter o tem, kako jih uveljavljati⁹³. Poseben poudarek bo na mladih.

⁸⁸ V ocenjevanje in pregled bodo vključeni tudi ukrepi za izboljšanje mehanizma iz direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah na področju medijske pismenosti.

⁸⁹ Ki so zaradi svoje bližine Rusiji in Belorusiji še zlasti izpostavljene tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter dezinformacijam.

⁹⁰ Slednje bi lahko temeljilo na obstoječih kazalnikih, kot je indeks pluralnosti medijev, ki vsebuje podkazalnik o ravni medijske pismenosti.

⁹¹ V strategiji EU za unijo pripravljenosti se je pozvalo k okrepitvi prizadevanj na področju digitalne in medijske pismenosti, tudi v okviru evropskega ščita za demokracijo ter načrta za prihodnost digitalnega izobraževanja in spretnosti do leta 2030, za krepitev kritičnega razmišljanja ter odpornosti proti dezinformacijam in kibernetiskim grožnjam že od zgodnjega otroštva. Več držav članic ima nacionalne programe za doseganje teh ciljev. Luksemburg je na primer leta 2021 sprejel nacionalni akcijski načrt za digitalno vključevanje, Malta pa ima strategijo za digitalno izobraževanje za obdobje 2025–2030.

⁹² Glej: <https://edmo.eu/areas-of-activities/media-literacy/raising-standards-the-edmo-guidelines/>.

⁹³ Poudarek bo na pravicah na podlagi akta o digitalnih storitvah, akta o umetni inteligenci, direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah in uredbe o političnem oglaševanju ter na volilnih pravicah EU in pravicah v skladu z drugimi ustreznimi okviri.

Da bi Komisija državljane vključila v oblikovanje teh ukrepov na področju demokracije, državljanstva ter spretnosti v zvezi z medijsko in digitalno pismenostjo, bo organizirala **evropski državljanski forum o demokratični odpornosti**.

Ukrepi:

- *razvoj programa podpore za temeljne spretnosti za šole za leto 2026, vključno z državljanskimi in digitalnimi spretnostmi;*
- *posodobitev smernic za učitelje in izobraževalce glede dezinformacij in digitalne pismenosti;*
- *razvoj okvira EU za državljanske kompetence skupaj s smernicami za krepitev državljanske vzgoje v šolah;*
- *podpora držav članic pri razvoju, razširitvi ali izvajanju nacionalnih ali regionalnih akcijskih načrtov za medijsko pismenost;*
- *uvedba ukrepov za medijsko pismenost z novimi prednostnimi nalogami in okrepljeno skupnostjo za medijsko pismenost;*
- *priprava vodnika po demokraciji v EU za državljane;*
- *organizacija evropskih državljanskih forumov na temo demokratične odpornosti.*

2.4.2 Spodbujanje državljanskega udejstvovanja in udeležbe

Nove in smiselne metode državljanske udeležbe, posvetovanja in udejstvovanja državljanek in državljanov vseh generacij⁹⁴ le-tem zagotavljajo dodatne načine za sodelovanje v demokratičnih razpravah in pri oblikovanju javnih politik, bogatijo razprave z raznolikimi pogledi, kot je pokazala Konferenca o prihodnosti Evrope, in krepijo predstavniško demokracijo, ki temelji na volitvah.

Na ravni EU Komisija uporablja več orodij za vključevanje državljanov EU v oblikovanje politik, začenši z evropskimi državljanskimi pobudami kot edinstvenim orodjem za določanje prednostnih nalog, ki državljanom omogoča, da predstavijo svoje zamisli za ukrepanje EU. **Evropski državljanski forumi in platforma za udejstvovanje državljanov** so postali pomembna sredstva za obveščanje in podpiranje oblikovanja politik, krepitev demokratične odpornosti in spodbujanje evropskega državljanstva, zato se bo spodbujala njihova uporaba na ravni EU in v državah članicah. Komisija bo preučila možnosti za odprtje svoje platforme za udejstvovanje državljanov ali omogočanje njene interoperabilnosti z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi javnimi upravami.

Komisija bo tesno sodelovala z ustreznimi organi in subjekti, kot so Evropski odbor regij, Evropski ekonomsko-socialni odbor in deležniki⁹⁵, da bi **mrežo nacionalnih organov za državljansko udeležbo** okrepila z nacionalnimi kontaktnimi točkami, pri čemer se bo oprla

⁹⁴ Te vključujejo medgeneracijske državljanske forume, državljanske skupščine, participativno oblikovanje proračuna, participativno načrtovanje ali nova digitalna orodja in platforme državljanske tehnologije, ki dopolnjujejo prakse, kot so javna posvetovanja ali ankete.

⁹⁵ V strategiji EU za civilno družbo bodo predlagani ukrepi za sodelovanje z državami članicami za okrepitev udeležbe organizacij civilne družbe, tudi na podlagi priporočila iz leta 2023, kar zadeva te akterje, medtem ko so ukrepi v okviru ščita za demokracijo osredotočeni na državljansko udeležbo.

zlasti na virtualni kompetenčni center za participativno in posvetovalno demokracijo⁹⁶. Ta mreža, katere delo bo osredotočeno na lokalno raven, opolnomočenje mladih in medgeneracijski dialog, bo zagotavljala praktično podporo nacionalnim organom in spodbujala ustrezna orodja zanje. V tem okviru bo Komisija podprla pripravo **svežnja usposabljanja** za države članice o državljski udeležbi v vseh uradnih jezikih EU.

Komisija bo prek **večjezičnega portala** za vire na ravni EU zagotovila širši dostop do informacij o državljski udeležbi, da bi širše razširjala orodja in informacije o demokratični udeležbi za uporabo na vseh ravneh v EU, vključno z javnimi upravami, deležniki in državljsani, ter centralizirala informacije, zbrane prek mreže nacionalnih organov za državljsko udeležbo ter v okviru kompetenčnega centra za participativno in posvetovalno demokracijo.

Spodbujati bi bilo treba inovativna digitalna orodja, ki bi dopolnjevala in podpirala osebne izmenjave. Komisija bo spodbujala inovacije na spletnih platformah, ki omogočajo udeležbo v demokraciji (državljska tehnologija⁹⁷), vključno z lokalnimi digitalnimi platformami, ki podpirajo demokratično udejstvovanje, in izkoriščanje umetne inteligence za participativne namene. Za vzpostavitev sodelovanja sektorjem državljske tehnologije bo organizirala **hekaton državljske tehnologije**, da bi predstavila inovativne projekte, in ustanovila evropsko **vozišče za državljsko tehnologijo**⁹⁸, ki bo zagotavljalo celovito in večjezično informacijsko točko za informacije, vire in orodja o državljski tehnologiji⁹⁹. V okviru ustreznih programov financiranja EU bo podpirala pilotne projekte na tem področju, v katere bodo vključeni lokalni organi, skupnosti in tehnološka zagonska podjetja, da bi se razvijale nadgradljive rešitve, tudi na podeželskih območjih¹⁰⁰. Na teh delovnih področjih bo posebna pozornost namenjena dostopnosti in interoperabilnosti orodij državljske tehnologije.

Udeležba mladih in posvetovanje z njimi na vseh ravneh zagotavljata, da se pri politikah in odločitvah upoštevajo pogledi in potrebe mlajše generacije, ki bo živela z njihovimi dolgoročnimi posledicami. Z vključevanjem mladih na vključujoč način se spodbujata tudi občutek državljske odgovornosti ter vseživljenjska udeležba v družbi in demokraciji. Mladi imajo osrednjo vlogo pri prizadevanjih Komisije za vključevanje državljsanov v oblikovanje politik, tudi prek predsedniškega mladinskega svetovalnega odbora. Organizirani bodo **dialogi z mladimi o politikah** med komisarji in mladimi **o izvajanju evropskega ščita za demokracijo**. **Zbirka orodij EU za udeležbo mladih v mladinskem dialogu**, oblikovana v

⁹⁶ Center podpira participativne in posvetovalne projekte na ravni EU, ki vključujejo države kandidatke in potencialne kandidatke, z najrazličnejšimi viri, usposabljanji, dogodki v živo, laboratoriji državljsanov in izkustveno skupnostjo z multidisciplinarnim strokovnim znanjem iz vse EU.

⁹⁷ Državljsko tehnologijo je mogoče opredeliti kot uporabo digitalnih tehnologij za krepitev demokracije, in sicer z omogočanjem, da je javnost obveščena ter da sodeluje pri odločanju in oblikovanju politik, ter za povečanje odzivnosti in odgovornosti vlad (glej zbirko razprav OECD Public Governance Policy Papers št. 72 iz leta 2025).

⁹⁸ Povezano bo s portalom interoperabilne Evrope, ki je bil vzpostavljen z Uredbo (EU) 2024/903 ter omogoča dostop do interoperabilnostnih in odprtokodnih rešitev, ki jih uporabljajo javne uprave v Evropi. Na njem so že na voljo primeri odprtokodnih orodij za državljsko udeležbo.

⁹⁹ Kot tako bo podpiralo prepoznavnost orodij državljske tehnologije ter izmenjavo strokovnega znanja in izkušenj v ekosistemu državljske tehnologije, poleg tega bo spodbujalo tudi ozaveščenost nacionalnih in lokalnih organov o tem sektorju.

¹⁰⁰ Na podlagi evropskega okvira interoperabilnosti bo oblikovan ocenjevalni model za ovrednotenje zrelostne ravni interoperabilnosti platform državljske tehnologije in zagotavljanje pomoči spletnim platformam pri opredelitvi področij, na katerih so potrebne izboljšave.

sodelovanju z nacionalnimi mladinskimi sveti, **bo prilagojena** tako, da bo dosegla več mladih, promovirala pa se bo na evropskem mladinskem portalu, da bi se splošneje spodbudilo udejstvovanje mladih. Cilj **pobude Glasovi prihodnosti** bo ustanoviti evropski forum za medgeneracijsko pravičnost v demokraciji kot vključujoč prostor, kjer se bodo lahko srečevali ljudje vseh starosti in sooblikovali dolgoročne odločitve Evrope.

Ukrepi:

- *spodbujanje udeležbe državljanov in mladih, med drugim z okrepitvijo mreže nacionalnih organov za državljansko udeležbo, s svežnjem usposabljanja in večjezičnim portalom za vire na ravni EU;*
- *vzpostavitev evropskega vozlišča za državljansko tehnologijo za podporo sektorju državljanske tehnologije.*

2.4.3 Krepitev demokracije z vsedružbenimi ukrepi

Za nadaljnjo krepitev demokracije je treba zagotoviti trajno podporo angažiranim akterjem in skupnostim, priznati in okrepiti njihove pobude ter predstaviti primere dobre prakse, ki ponazarjajo inovativne pristope. Posebno pozornost je treba nameniti regijam, za katere je značilna nizka raven državljanskega in političnega udejstvovanja.

Da bi Komisija reševala vse večje izzive, kot so družbena razdrobljenost, digitalna izoliranost in upadanje zaupanja v javne institucije, bo spodbujala pristope za ustvarjanje skupnosti. Skupaj z lokalnimi organi in mrežami po vsej EU – vključno z **evropsko mrežo regionalnih in lokalnih svetnikov** – bo spodbujala in podpirala lokalne pobude, ki združujejo ljudi različnih starosti in iz različnih okolij ter krepijo lokalne vezi in vključujoče javne prostore, med drugim prek športa, glasbe, pripovedovanja zgodb in sodelovanja.

Lokalna demokracija, vključevanje in participativni pristopi so med temeljnimi vrednotami in načeli novega evropskega Bauhausa. Ta bo lokalno demokracijo podpiral s konkretnimi pobudami, ki spodbujajo inovativne pristope k vključevanju skupnosti na ravni sosesk. To vključuje krepitev udeležbe skupnosti in medgeneracijskih povezav ter spodbujanje sodelovalnih pristopov za vključujoče javne prostore in soseske.

Centri EUROPE DIRECT Komisije bodo delovali kot lokalna mikrovozlišča demokracije, tj. kot odprti, prijetni prostori, kjer se skupnosti srečujejo, izmenjujejo mnenja in delujejo skupaj ter podpirajo vključujoč dialog, zakoreninjen v njihovi vsakdanji realnosti. V sodelovanju z lokalnimi organi lahko gostijo dejavnosti, ki razpravo preoblikujejo v skupno izkušnjo – od skupnostnih večerov do deljenja spretnosti v soseski ali lokalnih podkastov¹⁰¹.

Da bi Komisija spodbudila več izmenjav in sinergij med deležniki, dejavnimi na področju demokratičnih inovacij, izmenjavo primerov dobre prakse in prepoznavnost njihovih projektov, bo organizirala **dogodek na visoki ravni** o demokraciji in podeljevala **letno nagrado za demokratične inovacije**¹⁰². S predstavitvijo projektov, povezanih z demokracijo,

¹⁰¹ Ambasadorji državljanskega udejstvovanja, nekdanji člani evropskih državljanskih forumov, bi lahko delili svoje izkušnje in pomagali spodbujati državljansko udeležbo.

¹⁰² Ta bi lahko bila odprta za konkretne projekte v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah za članstvo v EU.

se povečuje njihova prepoznavnost med zasebnimi donatorji in človekoljubnimi organizacijami, ki se spodbujajo k prevzemanju večje vloge.

Komisija bo izvedla posebne **kampanje ozaveščanja**, da bi pojasnila, zakaj je demokracija pomembna in kako lahko vsi državljani, vključno z mladimi, uveljavljajo svoje demokratične pravice in izražajo svoje mnenje¹⁰³.

Tudi **zasebni sektor** ima vlogo pri spodbujanju in ohranjanju demokracije, ki je bistvena za pošteno in dobro delujoče poslovno okolje ter gospodarsko blaginjo. Zato je za uspeh demokracije bistveno tudi uspešno gospodarstvo. Komisija bo spodbujala zasebna podjetja in poslovna združenja, naj si izmenjujejo primere dobre prakse, sprejmejo prostovoljne zaveze na tem področju in vzpostavijo **poslovno koalicijo za demokracijo**¹⁰⁴.

Ukrepi:

- *organizacija dogodka na visoki ravni o demokraciji in letne nagrade za demokratične inovacije;*
- *izvedba posebnih kampanj Komisije za ozaveščanje;*
- *podpora prostovoljnim zavezam zasebnega sektorja za oblikovanje poslovne koalicije za demokracijo.*

2.4.4 Varovanje odločanja na podlagi dokazov

Z dokazi podprto oblikovanje politik zagotavlja, da institucije, razprave in odločanje temeljijo na dejanskih, preglednih in odgovornih postopkih ter nepristranskih podatkih, ki izhajajo iz svobode znanstvenega raziskovanja, s čimer se krepi zaupanje in legitimnost upravljanja. Da bi zagotovili učinkovite in demokratične znanstvene svetovalne postopke ter znanstveno podporo javnim politikam, je treba spodbujati spoštovanje najvišjih standardov raziskovalne etike in integritete. Poleg tega je bistveno, da se omogočita vključevanje in zaupanje državljanov v znanost ter zagotovijo zanesljivi in neodvisni svetovalni sistemi. V zvezi s tem bo Komisija sprejela **priporočilo o podpori znanstvenim dokazom in njihovi uporabi pri oblikovanju javnih politik**.

Swoboda znanstvenega raziskovanja je ključni del akademske svobode ter je bistvena za ustvarjanje zaupanja vrednega znanja in zanesljivih podatkov. Z zaščito neodvisnosti raziskovalcev in akademikov pri raziskovanju, postavljanju vprašanj in inovacijah se zagotavlja, da so dokazi, ki se uporabljajo pri oblikovanju politik, verodostojni in nepristranski. Te vrednote so tudi osnovni pogoj, da lahko visokošolske ustanove izpolnjujejo svoje akademsko in družbeno poslanstvo ter spodbujajo in promovirajo javne razprave z zagotavljanjem strokovnega znanja in dokazov, pri čemer so bistvene tudi za demokratično odpornost. S prihodnjim **aktom o evropskem raziskovalnem prostoru** bo v pravu EU svoboda znanstvenega raziskovanja ponovno potrjena kot bistveni del akademskih vrednot. Swoboda umetnosti ter zaščita umetnikov in kulturnih ustanov, kot je obravnavana v kulturnem

¹⁰³ Ambasadorji državljanskega udejstvovanja, nekdanji člani evropskih državljanskih forumov, bi lahko delili svoje izkušnje in pomagali spodbujati državljansko udeležbo.

¹⁰⁴ Ta bo podprta z začetno delavnico in študijo o možnostih prispevkov poslovne skupnosti.

kompasu za Evropo, sta prav tako pomemben sestavni del demokratične strukture in odpornosti.

Komisija na podlagi priporočila Sveta iz leta 2024 o povečanju varnosti raziskav¹⁰⁵ ocenjuje tudi možnosti za ustanovitev **evropskega strokovnega centra za varnost raziskav**, da bi okrepila podlago, podprto z dokazi, za oblikovanje politike v zvezi z varnostjo raziskav in spodbudila izkustveno skupnost po vsej EU.

Splošneje bi lahko evropski center za demokratično odpornost spodbujal tudi **izmenjavo izkušenj o krepitvi demokratične odpornosti**, kot so **primeri dobre prakse za ustvarjanje skupnosti**, pobude za **medijsko pismenost** in ukrepi za **pripravljenost**.

Ukrepi:

- *sprejetje priporočila Komisije o podpori znanstvenim dokazom in njihovi uporabi pri oblikovanju javnih politik;*
- *zagotovitev svobode znanstvenega raziskovanja v pravu EU v skladu z aktom o evropskem raziskovalnem prostoru;*
- *ocena možnosti za ustanovitev evropskega strokovnega centra za varnost raziskav.*

3. Vlaganje v demokracijo je vlaganje v našo prihodnost

Finančna podpora je ključna za takojšnje in dolgoročno uresničevanje prednostnih nalog evropskega ščita za demokracijo. V zvezi s tem je pomembnih več programov financiranja EU. **Program Ustvarjalna Evropa** zagotavlja finančna sredstva za podporo medijem, novinarstvu ter digitalni in medijski pismenosti. V okviru **programa Digitalna Evropa** se s financiranjem evropske opazovalnice digitalnih medijev, vključno z njenimi regionalnimi vozlišči, in evropske mreže preverjevalcev dejstev podpira multidisciplinarno sodelovanje za boj proti dezinformacijam. **Program Obzorje Evropa** podpira raziskave, inovacije in eksperimentiranje za krepitev demokracije in upravljanja ter razvoj demokratičnih inovacij. **Program Državljeni, enakost, pravice in vrednote** varuje in spodbuja vrednote Unije ter državljansko udejstvovanje in državljansko udeležbo v demokratičnem življenju Unije.

Steber za hitro odzivanje v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje podpira neodvisno novinarstvo ter krepí zmogljivosti za boj proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju v kriznih razmerah. Drugi programi, kot sta **program za pravosodje** in **Erasmus+**, krepijo demokracijo z doseganjem svojih glavnih ciljev. Instrumenti za Ukrajino, Zahodni Balkan in Moldavijo omogočajo izplačilo sredstev na podlagi izvajanja strukturnih reform, namenjenih krepitvi demokracije, s podporo organizacijam civilne družbe, neodvisnim medijem, medijski pismenosti ter odpornosti proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter hibridnim grožnjam. Komisija bo pri načrtovanju teh sredstev za preostalo obdobje v okviru sedanjega večletnega finančnega okvira prednostno upoštevala vidike, povezane z demokracijo. Razmisliti bi bilo treba o inovativnem financiranju, kot so mikro nepovratna sredstva za lokalne pobude, o finančnih instrumentih,

¹⁰⁵ Priporočilo Sveta z dne 23. maja 2024 o povečanju varnosti raziskav (C/2024/3510).

kot so jamstva, posojila in lastniški kapital, ter o spodbujanju in racionalizaciji množičnega financiranja.

Spodbujati bi bilo treba zasebno financiranje. Financiranje z zasebnim kapitalom se lahko na primer že uporablja za zmanjševanje tveganj ustvarjalnih projektov v avdiovizualnem sektorju, in sicer s financiranjem razvoja in distribucije filmov, medijskih vsebin ali kulturnih pobud. Tovrstno zmanjševanje tveganj bi se lahko uporabilo za prihodnje projekte, ki bodo podpirali neodvisne medije in novinarstvo. Dogodki za zbiranje sredstev bi lahko spodbudili človekoljubne prispevke in sodelovanje z zasebnimi fundacijami, da bi okrepili finančno podporo za evropski ščit za demokracijo.

Komisija je kot del naslednjega **večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034** predlagala več programov, ki bodo prispevali k ciljem evropskega ščita za demokracijo. Predlagano financiranje bi zajemalo podporo širokemu spektru prednostnih nalog in akterjev, vključno s svobodnimi in neodvisnimi mediji, delom organizacij civilne družbe, izobraževanjem in splošno demokratično odpornostjo. Namen **programa AgoraEU** je zlasti spodbujati skupne vrednote, vključno z demokracijo, ter podpirati evropsko kulturno raznolikost, evropske avdiovizualne in ustvarjalne sektorje, svobodo medijev ter vključevanje civilne družbe. Z novim sklopom **MEDIA+** v okviru **programa AgoraEU** bi se zagotavljala celovita podpora svobodnemu in neodvisnemu novinarstvu in novičarskim medijem ter ščitila in spodbujala svoboda medijev; povečala bi se finančna vzdržnost medijev, podpirala medijska pismenost ter se odkrivale in preprečevale dezinformacije. Namen sklopa **CERV+** v okviru **programa AgoraEU** je podpreti izvajanje ščita za demokracijo s spodbujanjem svobodnih, pravičnih in vključujočih volilnih procesov ter krepitvijo udeležbe in udejstvovanja državljanov v demokratičnem in državljanskem življenju v Uniji. Drugi pomembni podporni ukrepi bi se financirali iz **programa za pravosodje**¹⁰⁶, **programa Obzorje Evropa**¹⁰⁷,

¹⁰⁶ Cilj predlaganega naslednjega programa za pravosodje je okrepiti demokracijo s spodbujanjem in podpiranjem usposabljanja sodnikov in sodnega osebja, da bi se spodbujala demokracija ter zagotavljalo dosledno in učinkovito izvajanje ustreznih pravnih instrumentov EU.

¹⁰⁷ Naslednji program Obzorje Evropa, ki ga je predlagala Komisija, bo še naprej podpiral raziskave, namenjene krepitvi demokracije in demokratičnih vrednot, in sicer s promoviranjem državljanskega udejstvovanja, s spodbujanjem odpornih in pluralističnih družb ter celovitosti informacijskega prostora in medijskega prostora ter z bojem proti dezinformacijam.

programa Erasmus+¹⁰⁸, Evropskega sklada za konkurenčnost¹⁰⁹, instrumenta Globalna Evropa¹¹⁰ ter načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva¹¹¹.

Demokratska odpornost in obramba se medsebojno krepi. Tudi **izdatki za obrambo** bi se lahko obravnavali kot sredstvo za podporo demokratični odpornosti, na primer z naložbami v kibernetiko varnost, preprečevanje hibridnih groženj ali zaščito kritične infrastrukture in demokratičnih institucij pred zunanjim vmešavanjem. Obrambna odpornost EU in ukrepi za preprečevanje hibridnih groženj izboljšujejo demokratično odpornost, med drugim s krepitvijo tehnološke odličnosti Evrope na področju kibernetike obrambe in razvojem najsodobnejših tehnologij. V zvezi s tem je bistvena finančna podpora EU v okviru **Evropskega obrambnega sklada, programa Obzorje Evropa, programa Digitalna Evropa in instrumenta SAFE** (instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo) ter v prihodnjem večletnem finančnem okviru prek predlaganega **programa za evropsko obrambno industrijo**.

4. Sklepne ugotovitve

V tem sporočilu o evropskem ščitu za demokracijo je določen strateški pristop k dolgoročni zaščiti, krepitvi in spodbujanju demokracije v EU. Komisija v njem poudarja svojo odločno zavezanost krepitvi demokratične odpornosti po vsej Uniji ter pripravljenost za sodelovanje z drugimi institucijami in organi EU, državami članicami EU, partnerji iz sosedstva EU, ustreznimi deležniki ter državljanke in državljani pri reševanju izzivov, s katerimi se sooča demokracija.

V okviru tega strateškega pristopa je napovedana vrsta ukrepov, ki bodo postopno uvedeni do leta 2027. Pri doseganju teh ciljev bodo imele ključno vlogo države članice, Komisija pa si bo še naprej prizadevala za zagotavljanje skupne odgovornosti.

Da bi Komisija zagotovila nadaljnje politično ukrepanje v zvezi z izvajanjem tega sporočila, bo redno obveščala Evropski parlament in Svet. Organizirala bo letni ministrski forum na visoki ravni, da bi ocenila ukrepe, uvedene v okviru evropskega ščita za demokracijo, in

¹⁰⁸ V naslednjem programu Erasmus+, ki ga predlaga Komisija, bi bil poseben poudarek namenjen podpiranju državljske vzgoje in državljskega udejstvovanja, vrednot EU, družbene odpornosti in medijske pismenosti, in sicer ob polnem spoštovanju pristojnosti držav članic pri opredeljevanju šolskih in akademskih učnih načrtov ter organizaciji njihovih izobraževalnih struktur, med drugim z dejavnostmi neformalnega in priložnostnega učenja, ki podpirajo udeležbo mladih in njihovo učenje o tem, kako sodelovati v demokraciji.

¹⁰⁹ Predlagani Evropski sklad za konkurenčnost bi podpiral sektor civilne varnosti na področjih, kot je boj proti hibridnim grožnjam.

¹¹⁰ V regijah širitve in vzhodnega sosedstva bodo s predlaganim instrumentom Globalna Evropa zagotovljena orodja za spodbujanje demokracije, dobrega upravljanja, pravne države ter spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Poleg tega se bo z njim podpiral napredek držav kandidat in potencialnih kandidat pri doseganju standardov EU v skladu z načelom, da je treba pri širitvi najprej obravnavati temeljne prvine. V zvezi s tem bo posebna pozornost namenjena tudi krepitvi neodvisnih medijev in medijske pismenosti ter izboljšanju odpornosti proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju ter hibridnim grožnjam.

¹¹¹ Načrti za nacionalna in regionalna partnerstva, ki se izvajajo ob upoštevanju načel upravljanja na več ravneh in partnerstva, lahko podpirajo zmogljivosti držav članic v boju proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu, zlasti v povezavi s hibridnimi grožnjami, kot je tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje, ter ukrepe, ki krepijo demokratično upravljanje, na primer z izboljšanjem preglednosti, spodbujanjem državljskega dialoga, podpiranjem civilne družbe in krepitvijo pravne države.

spodbujala izmenjavo primerov dobre prakse z vključitvijo institucionalnih in neinstitucionalnih akterjev. Sodelovala bo tudi s sogovorniki in deležniki na nacionalni in lokalni ravni. Do konca mandata bo ocenila izvajanje in učinek ukrepov iz tega sporočila.

Evropski ščit za demokracijo je sestavni del proaktivnega pristopa Komisije za zaščito in ohranjanje vrednot EU. Komisija je sprejela odločne ukrepe za zaščito in spodbujanje pravne države in temeljnih pravic v EU, zlasti z letnim **poročilom o stanju pravne države** in letnimi poročili o uporabi **Listine EU o temeljnih pravicah**. Varstvo in spodbujanje človekovih pravic in demokracije sta tudi ključni prednostni nalogi zunanjega delovanja EU, kot je poudarjeno v **akcijskem načrtu za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2027. Strategija EU za civilno družbo**¹¹² ta prizadevanja dopolnjuje s spodbujanjem tesnejšega sodelovanja z organizacijami civilne družbe in podpiranjem uspešnega državljskega prostora po vsej EU.

Demokracija je vsakodnevna zaveza, ki jo moramo varovati, negovati in je nikoli jemati za samoumevno. EU kljub vse večjim zunanjim in notranjim izzivom ostaja trdno zavezana zaščiti demokracije ter spodbujanju demokratičnih vrednot, institucij in procesov. Kar imamo, je vredno ohraniti, in to bomo počeli z vso močjo in potrebno enotnostjo ter gradili trdne in odporne demokracije.

¹¹² Sporočilo Evropske komisije, Strategija EU za podporo, zaščito in opolnomočenje civilne družbe (COM(2025) 790 final).